ETP Slovensko
ETP Slovakia

VÝROČNÁ SPRÁVA

2011

ETP SLOVENSKO

CENTRUM PRE UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ

Poslanie

Podpora regionálneho rozvoja, ochrana životného prostredia a pomoc v rozvoji sociálneho, ekonomického, vzdelávacieho a kultúrneho potenciálu jednotlivcov, organizácií a komunít s dôrazom na znevýhodnené regióny, spoločensky znevýhodnené skupiny a etnické menšiny.

Obsah

PRÍHOVOR 1

O NÁS

NAŠE AKTIVITY SÚ URČENÉ 5

VÝSLEDKY V ČÍSLACH 7

OCENENIE 8

NAŠA ČINNOSŤ

AKTIVITY V MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNITÁCH 10

- PREMOSŤOVANIE KOMUNÍT NA STREDNOM A VÝCHODNOM SLOVENSKU 10
- SPORIACI PROGRAM 18
- MIKROPÔŽIČKOVÝ PROGRAM 20
- MALÝMI KROKMI NA CESTE K PROSPERITE 22
- VÝSTAVBA NOVÝCH DOMČEKOV 24
- ŠANCA PRE RÓMOV 26
- HLASY PRE ZAJTRAJŠOK 28
- DIVADLO Z CHATRČE 29

AKTIVITY PRE MIGRANTOV 31

SOCIÁLNE SLUŽBY PRE MIGRANTOV - EVAKUAČNÉ TRANZITNÉ STREDISKO HUMENNÉ 31

ASAP III. 34

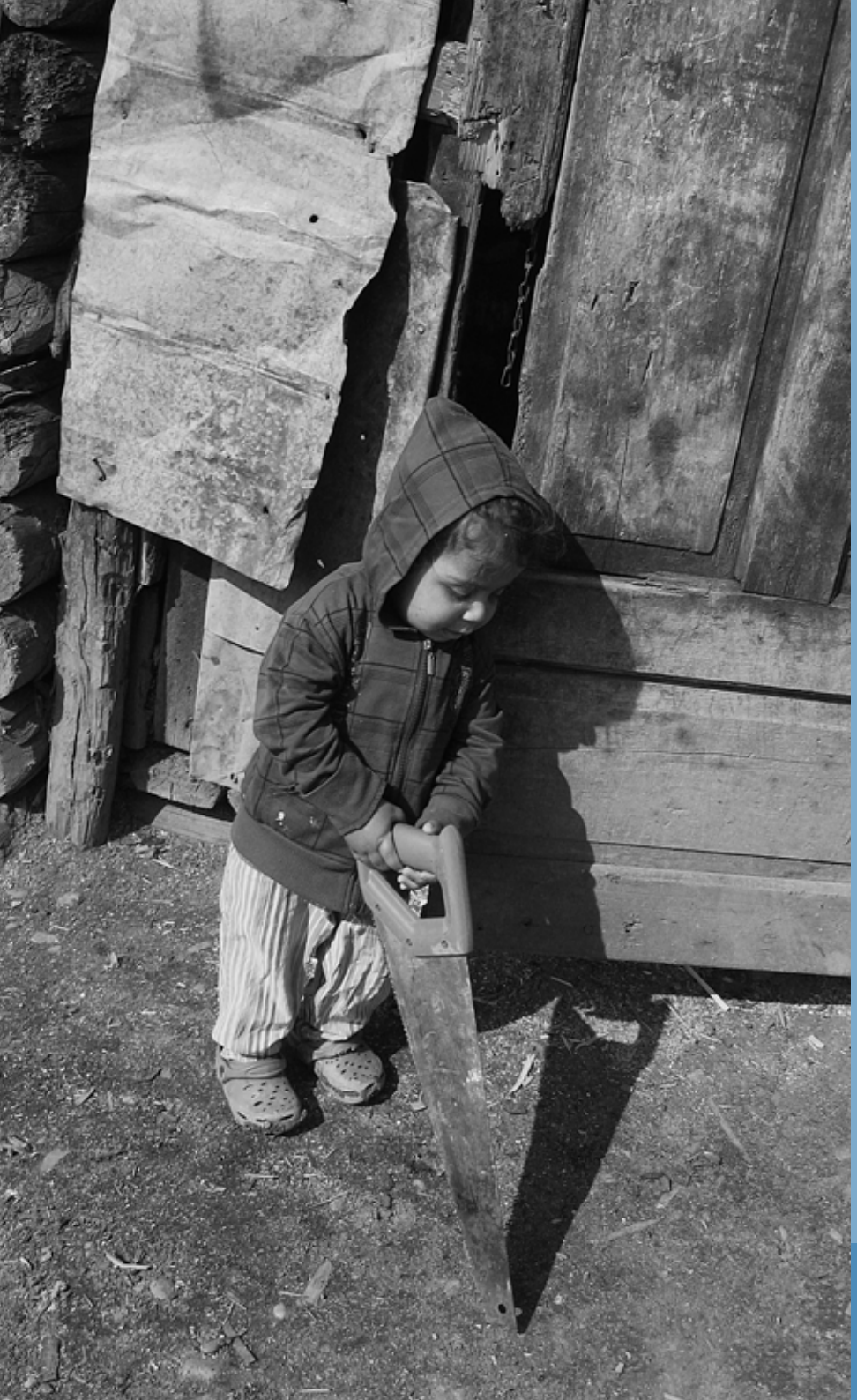
ODPORÚČANIA **35**

NAŠI DONORI A PARTNERI **36**

PREČO NAŠI PARTNERI PODPORUJÚ ROZVOJOVÉ AKTIVITY ZAMERANÉ NA RÓMSKE KOMUNITY 37

NAPÍSALI O NÁS 38

FINANČNÁ SPRÁVA 40

OD PREDSEDU VÝKONNEJ RADY A RIADITEĽKY

Práca ETP Slovensko – Centrum pre udržateľný rozvoj sa zakladá na komplexnom prístupe k udržateľnému spôsobu života: poradenstvo v sociálnej a zdravotnej oblasti, vzdelávanie, pomoc pri zlepšení kvality bývania a získaní práce. Náš prístup „Od kolísky až po hrob" sa venuje klientom všetkých vekových kategórií.

ETP Slovensko pomáha už vyše dvanásť rokov klientom, ktorí sú sociálne a ekonomicky vylúčení. Prevažnú väčšinu našich klientov tvoria marginalizovaní Rómovia, ale poskytujeme komplexné služby aj migrantom, utečencom, azylantom a osobám s doplnkovou ochranou. Navrhujeme a testujeme riešenia smerujúce k zmierňovaniu medzigeneračnej reprodukovanej chudoby. Plne si uvedomujeme, že je potrebné im podať pomocnú ruku v tých oblastiach, v ktorých si sami pomôcť nevedia. Na Slovensku žije podľa odborných odhadov približne 440 000 Rómov, z nich asi jedna tretina v nevyhovujúcich podmienkach, v segregovaných osadách. týmto najchudobnejším Rómom sa venujeme, pretože sme presvedčení o tom, že existuje potenciál na zmenu ich situácie. Trpezlivý a odborný prístup sa nám za roky praxe osvedčil.

Vladimír Ira
predseda Výkonnej rady

Veríme, že v rómskych segregovaných osadách žijú rodiny a jednotlivci, ktorí majú potenciál vymaniť sa zo začarovaného kruhu generačnej chudoby.

Spoločnosť má od ľudí, ktorí sa narodili do segregovaných osád, mnohokrát priveľké očakávania. Zmena ich spôsobu života nenastane tak, že sa jedného dňa zobudia a zrazu budú takí, ako si ich predstavujeme. Zmena sa môže udiať len postupne. Pozitívne vplývame na tie oblasti života obyvateľov sociálne vylúčených osád, kde došlo v minulosti k najväčším deformáciám. Ide o dlhodobú nezamestnanosť a stratu pracovných návykov, neúplné vzdelanie, nedostatočnú starostlivosť o svoje zdravie, prepadanie závislostiam a bývanie v zdravie a život ohrozujúcich príbytkoch.

Slávka Mačáková
riaditeľka

Prostredníctvom našich finančných programov, programov bývania a vzdelávania sme zlepšili život stovkám rodín, tisíckam ľudí, ktorí sú o krôčik bližšie k životu bez závislostí na sociálnych dávkach.

Rok 2011 bol pre ETP Slovensko úspešný aj napriek prekážkam, s ktorými sme sa borili. Bol poznačený diskontinuitou vo financovaní našich aktivít. Po ukončení 18 mesiacov trvajúceho projektu Premosťovanie komunít na strednom a východnom Slovensku, nastalo preklenovacie obdobie, kedy sa z objektívnych dôvodov výrazne obmedzili aktivity v našich komunitných centrách. Klienti, ktorí sa vďaka zapojeniu do projektu zmobilizovali a začali na sebe pracovať, však zrazu zostali bez potrebnej asistencie a služieb, ktoré im pomáhali v ich postupnom osamostatňovaní. Podarilo sa nám prežiť najmä vďaka ústretovému prístupu väčšiny obecných a mestských samospráv v miestach, kde sme doteraz pôsobili. Takýto prístup predstaviteľov miest a obcí je nevyhnutný na dosiahnutie spoločného úspechu. V októbri 2011 sme sa dozvedeli pozitívnu správu, a to, že náš projekt komunita na ceste k prosperite bol schválený a odsúhlasený na realizáciu. Pracujeme na tom, aby sme čo najskôr v roku 2012 mohli spustiť implementáciu tohto komplexného projektu, ktorý umožní, aby naši klienti opäť „nastúpili do rozbehnutého vlaku".

Dlhodobo sa snažíme o prezentáciu pozitívnych príkladov.

Čo sa týka „rómskych tém" - verejná mienka je tradične na opačnej strane bojiska. Organizujeme umelecké podujatia, vydávame publikácie, zúčastňujeme sa verejných a odborných diskusií a medializujeme úspechy našich klientov. Na Slovensku sa v ostatnom období začali zo strany verejnosti objavovať návrhy na radikálne riešenia. Absolútne ich odmietame a apelujeme na štát, aby túto situáciu nepodcenil.

Vidíme aj obyčajné ľudské zlyhania, alebo nedostatok silnej vôle, či prevahu negatívneho vplyvu okolia.

Občas sa stane, že sme sklamaní aj z prístupu niektorých našich klientov. Treba si úprimne priznať, že nie vždy sa podarí dosiahnuť úspech u všetkých.

Naša druhá cieľová skupina, ktorej sme aj v roku 2011 venovali sú migranti.

Veľkú pozornosť sme venovali utečencom, ktorí boli Úradom vysokého komisára OS N pre utečencov (UNHCR) dočasne umiestnení v Evakuačnom tranzitnom stredisku v Humennom. V roku 2011 sme privítali niekoľko desiatok utečencov, ktorí prežili strastiplnú cestu na úteku zo svojich domovov – krajín, kde im hrozilo bezprostredné nebezpečenstvo.

Pomáhali sme 86 utečencom preklenúť traumy, ktoré utrpeli nie vlastnou vinou a pripravovali sme ich na nový život v západnej kultúre.

Utečenci pochádzali z Afganistanu, Somálska a Iránu. Na konci svojho šesťmesačného pobytu na Slovensku, ktorý bol určený ako prechodné obdobie, boli presťahovaní do USA alebo do Kanady. Ich nový život na Slovensku bol zo začiatku pre nich náročný, ale spoločne sme to zvládli.

Poskytli sme poradenstvo 37 azylantom a 75 osobám s pridelenou doplnkovou ochranou: pomoc s vybavovaním dokladov a úradných záležitostí, bývanie, výučba slovenského jazyka, vzdelanie detí a mladých ľudí a pomoc pri hľadaní zamestnania.

Vážení čitatelia, predkladáme vám túto výročnú správu v dobrej viere. Želáme si, aby vám bližšie ozrejmila našu snahu pri riešení najnáročnejších výziev, ktorým čelí Slovensko a do riešenia ktorých sme sa s odhodlaním a pokorou pustili.

Vladimír Ira, *predseda Výkonnej rady*
Slávka Mačáková, *riaditeľka*

Naše aktivity sú určené

1. **Ľuďom žijúcim na okraji spoločnosti, v marginalizovaných rómskych komunitách (MRK)** – pomáhame im sociálne a ekonomicky sa začleniť, zároveň však podporujeme ich samostatnosť a sebestačnosť.
2. **Migrantom – utečencom, osobám s udeleným azylom a osobám s poskytnutou doplnkovou ochranou** - táto skupina ľudí je veľmi zraniteľná. Na Slovensko prichádzajú utečenci s nádejou v lepší a bezpečný život. Snažíme sa byť ich spoľahlivými sprievodcami v nových začiatkoch.
3. **Odbornej verejnosti** – aktívne pôsobíme na celospoločenskej úrovni. Zúčastňujeme sa odborných diskusií, pripomienkujeme zákony a národné stratégie, iniciujeme medzisektorový dialóg, prezentujeme príklady dobrej praxe a informujeme verejnosť.

Naše poslanie

Podporovať regionálny rozvoj, chrániť životné prostredie, napomáhať rozvíjať sociálny, ekonomický, vzdelanostný a kultúrny potenciál jednotlivcov, organizácií a komunít s dôrazom na riešenie problémov znevýhodnených regiónov a sociálne znevýhodnených skupín obyvateľov a etnických menšín.

Správna rada

Vladimír Ira – *predseda*
Thomas Grey

Dozorná rada

Arpád Lörincz
Peter Haňdiak
Roland Bušša
Milena Buksárová
Katarína Štofanová

Naši pracovníci a pracovníčky
Kancelária Košice

Slávka Mačáková – *riaditeľka*
Dominik Mojžiš – *finančný manažér*
Graham Jeffs – *koordinátor pre zahraničnú spoluprácu*
Monika Doľaková – *administratívna pracovníčka*
Viliam Lupták – *účtovník*

Projekt Premosťovanie komunít na strednom a východnom Slovensku

Peter Sovius – *koordinátor ekonomickej integrácie*
Ľudmila Stašáková – *koordinátorka sociálnej integrácie*
Dana Doľaková – *koordinátorka vzdelávania*
Erika Sabová – *supervízorka programu Predškolská výchova*
Gabika Valentovičová – *supervízorka pre programy Zdravotná osveta a Mladá mamička*
Dušan Kasenčák – *supervízor pre program Protidrogovej prevencie a osvety*
Victoria Ball Jeffs – *autorka a lektorka programu Križovatky*

Programy bývania

Slavomír Kutaš – *koordinátor projektov*
Marek Isák – *koordinátor odborných stavebných prác*

Projekt Šanca pre Rómov

Milena Kačmarčiková – *koordinátorka*

Projekt ASAP III

Beáta Kopal – *regionálna koordinátorka*
Linda Szitásová – *sociálna pracovníčka*

Projekt Evakuačného tranzitného centra, Humenné

Jaroslav Kušev – *koordinátor projektu*

Projekt Rómske hlasy pre zajtrajšok 2011

Erika Bačová – *koordinátorka projektu (dobrovoľníčka)*

Komunitné centrá

Viera Gondová – *KC Spišské Podhradie*
Irma Horváthová – *KC Moldava nad Bodvou*
Zuzana Kollárová – *KC Sabinov*
Lenka Kováčová – *KC Košice-Šaca*
Adriana Lakatošová – *KC Šimonovce*
Robert Oláh – *KC Hodejov*
Dana Pustulková – *KC Rudňany*
Zdenka Rabatinová – *KC Nálepkovo*
Vladimír Sendrei – *KC Kokava nad Rimavicou*
Monika Sendreiová – *KC Veľký Blh*
Magda Bačová – *KC Stará Ľubovňa*
Hedviga Trifontyová – *KC Jesenské*
Marián Trišč – *KC Ostrovany*

Osobitnú vďaku by sme chceli vyjadriť aj všetkým externým spolupracovníkom (tútori, mentori, lektori, tlmočníci) a dobrovoľníkom, ktorí svojou činnosťou a nadšením prispievajú k výsledkom našej práce za skromnú odmenu, často bez nároku na honorár.

Ďakujeme aj Ide Kelarovej a Medzinárodnej nadácii Yehudi Menuhin za ich dlhodobú spoluprácu v oblasti podpory detských umeleckých talentov.

Výsledky v číslach

Sociálne, zdravotné, pracovné a právne poradenstvo 2009-2011	
12 obcí - priemerne 200 klientov mesačne v jednom KC/obci	
Pracovné uplatnenie klientov počas rokov 2004 - 2010	
Predškolský klub	140 detí
Mimoškolské aktivity	67 tútorov
	3630 stretnutí
Mentorský program	72 mentorov
	72 chránencov
Peer-to-peer program	121 lektorov-rovesníkov
Finančné vzdelávanie	988 školení
Zlepši si zručnosti	246 školení
Zdravotná prevencia a osveta	186 školení
Mladá mamička	1102 školení
Protidrogová a sexuálna osveta	131 školení
Kultúra a história Rómov a tvorivá fotografická dielňa	66 účastníkov
Križovatky	1137 školení
Mosty z chudoby	131 vyškolených úradníkov
Malými krokmi na ceste k prosperite (od 2010)	137 školení
Kultúrne aktivity v 2011	
Vydanie publikácie Andal O Dživipen (Zo života)	
Zorganizovanie 7 putovných fotografických výstav	
Kultúrno-spoločenský večer pri príležitosti Medzinárodného dňa Rómov	
Hlasy pre zajtrajšok - umelecký workshop a slávnostný koncert, 250 divákov	
36 vystúpení Divadla z chatrče, ktoré videlo 1500 divákov	
Sporiaci program 2007-2011	
Noví klienti v roku 2011	114 klientov
Klientov spolu 2007-2010	333 klientov
Mikropôžičkový program 2006-2011	
Noví klienti v roku 2011	88 klientov
Klientov spolu 2006-2010	432 klientov
Výstavba nových bytov, domčekov v 2011	
Nové byty v Hodejove	8 bytových jednotiek
Nové domčeky v Moldave nad Bodvou	4 nové domčeky

Ocenenie

2011
Country Winner
Bridging Communities in Central and Eastern Slovakia
ETP Slovakia
Košice, Slovak Republic
Boris Marte
Member of the Board
ERSTE Foundation

Naša činnosť

Projekty v roku 2011

Aktivity v marginalizovaných rómskych komunitách

V roku 2011 sa v 12 komunitných centrách realizoval projekt -
Premosťovanie komunít na strednom a východnom Slovensku.

Pôsobili sme v týchto obciach: *Stará Ľubovňa*
Spišské Podhradie
Rudňany
Ostrovany
Sabinov
Nálepkovo
Moldava nad Bodvou
Šimonovce
Jesenské
Veľký Blh
Hodejov
Kokava nad Rimavicou

Ďakujeme za podporu: *Finančný mechanizmus EHP, Nórsky finančný mechanizmus, Štátny rozpočet SR*

Projekt sa počas celého obdobia implementácie (október 2009 – apríl 2011) venoval týmto základným oblastiam: **Sociálne, zdravotné, pracovné a právne poradenstvo.**

Všetky komunitné centrá poskytujú sociálnu a právnu asistenciu klientom, ktorí potrebujú poradiť vo svojich rodinných záležitostiach, pri komunikácii s úradmi, školskými zariadeniami, samosprávou, súdmi, či políciou. Pomáhame klientom aj pri hľadaní brigád, príležitostných prác a zamestnania.

Niekoľko príkladov našich aktivít z praxe: V KC Šimonovce, ktorého vedúcou je Adriana Lakatošová, sme pomohli napríklad rodine pri zabezpečení dreva na kúrenie za veľmi výhodných podmienok od podnikateľa, ktorý pracuje v lese. Prostredníctvom potravinovej banky KC pomáha najchudobnejším pri poskytovaní potravín pred dobou expirácie a tiež poskytuje ošatenie „z druhej ruky". V máji 2011 sme vybavili zriadenie veľkoskladu potravinovej banky práve v Šimonovciach, ktorá bude lacno poskytovať potraviny pre celý okres.

S právnym poradenstvom má skúsenosti aj naša komunitná sociálna pracovníčka Danka Pustulková z KC Rudňany: *„Ľudia neradi počujú radu, že by mali riešiť svoje problémy cestou súdnych sporov. Obzvlášť sociálne odkázaní, tak ako naši klienti. Snažia sa dohodnúť rôzne splátkové kalendáre, ktoré sa im skôr nedarí ako darí dodržiavať, alebo na rôzne výzvy nereagujú. Potom nastúpia na rad exekučné konania. Ak človek nie je odborník v tejto oblasti a ak nemá právnické vzdelanie, nevie si poradiť. Aj ja som mnohé veci objavila len počas práce v teréne. Prekvapilo ma, keď moji klienti dostávali výzvy od exekútorov, že majú splácať pôžičky, ktoré im boli poskytnuté, alebo v ktorých figurovali ako ručitelia ešte z čias pred rokom 1989, napríklad pri tzv. mladomanželských pôžičkách. Našich klientov právny poradca oboznámil so skutočnosťou, že exekúcia môže začať na základe exekučného titulu, ktorý však nemá neobmedzenú platnosť. Ak od jeho vydania uplynulo viac ako 10 rokov a exekúcia sa nezačala, môže klient požiadať o zastavenie exekúcie z dôvodu premlčania. Právny poradca tieto záležitosti vysvetlil klientom a pomohol im pripraviť návrh na zastavenie exekúcie. Postupne som aj ja takto pomohla pripraviť žiadosti o zastavenie exekúcie, ktorá sa začala na*

základe exekučného titulu staršieho ako 10 rokov, pre viacerých klientov. Okresný súd všetkým týmto návrhom vyhovel. Klientov, aj mňa to potešilo, ale protistrana sa odvolala na krajský súd. Ani klienti, ani ja sme neverili, že by sme mali šancu uspieť aj na krajskom súde, neverili sme, „že obyčajný chudobný človek s nízkym vzdelaním môže vyjsť zo súdneho sporu ako víťaz." Ale stalo sa. Krajský súd odvolanie protistrany zamietol. Riešenie týchto záležitosti síce trvalo dlho, rozhodnutie krajského súdu, proti ktorému už nebolo možné podať odvolanie, sme obdržali skoro po roku, ale oplatilo sa do toho pustiť. Možno si niekto povie, že sme neurobili dobre, že tým učíme klientov, že si nemusia plniť svoje povinnosti a platiť dlhy, ale to nebolo o tom. Bolo to o tom, že aj právny systém rešpektuje chyby. Ľudia, ktorí sú právne zdatnejší, lepšie sa orientujú v zákonoch, prípadne majú známych, ktorí im poradia, sa bežne z takýchto pascí dostanú. No tí na okraji spoločnosti takúto šancu majú zriedkakedy."

Predškolské kluby: predškolské kluby, ktoré viedli vyškolení pracovníci komunitných centier, navštevovali deti vo veku od štyroch do šiestich rokov 4 až 8 hodín týždenne. Naučili sa poznať základné farby, geometrické tvary, ročné obdobia, slovenské a rómske pesničky a básničky, maľovali a kreslili, získali základné grafomotorické zručnosti. Nadobudli základné hygienické návyky, naučili sa používať splachovací záchod, umývať si zuby, zapínať si gombíky a zašnurovať si topánky. Predškolské kluby prebiehali vo všetkých 12 obciach a priemerne sa ich zúčastňovalo okolo 10 detí v každej z nich.

Výsledok: Po roku pravidelnej návštevy predškolského klubu nebolo ani jedno z detí, ktoré nastupovali do prvej triedy základnej školy zaradené do špeciálnej školy.

Malý 5-ročný Kevin z Veľkého Blhu bol na začiatku veľmi tichý a utiahnutý chlapček. Mal problémy so základnými hygienickými návykmi, ako je umývanie rúk pred jedlom a po použití toalety. Po niekoľkých upozorneniach si však zvykol a napokon bol prvý v rade na umytie rúk. Na začiatku nedokázal rozlíšiť farby a správne držať ceruzku, avšak po krátkom čase sa naučil rozlíšiť rôzne geometrické tvary a naučil sa aj básničky. Najviac ho zaujali názvy ovocia a zeleniny v slovenskom jazyku. Komunitná sociálna pracovníčka Monika Sendreiová, ktorá predškolskú prípravu viedla, bola veľmi šťastná, keď v škole úspešne zvládol psychologické testy. Riaditeľka základnej školy, kam sú deti prijaté, veľmi oceňuje prácu s najmenšími, ktorú v našom KC vykonávame. Pri porovnaní Kevina so spolužiakmi z majority, ktorí navštevovali niekoľko rokov materskú školu, nevidieť žiaden rozdiel.

Podobné príbehy úspešných malých škôlkárov možno vidieť v každom KC. Sú veľkým povzbudením do budúcnosti.

Mimoškolské aktivity: celkovo 67 tútorov sa venovalo mladým ľuďom v mimoškolských aktivitách ako: hra na hudobnom nástroji, spev, tanec (moderný aj tradičný), dramatický klub, športové aktivity (futbal, stolný tenis), počítačové zručnosti, kurzy tvorivosti, čitateľské kluby, kurzy mladých fotografov. Mimoškolské aktivity boli prispôsobené potrebám a záujmom skupín mladých ľudí v lokalitách, kde sú zriadené komunitné centrá. Počas doby trvania projektu sa uskutočnilo 3 630 aktivít/stretnutí rôzneho zamerania. Aktivity boli veľmi obľúbené, priemerne sa ich zúčastňovalo okolo 8-10 detí a mladých ľudí. Zámerom bolo podporiť ich talent a schopnosti, a zároveň vzbudiť záujem o mimoškolské aktivity aj u ostatných mladých ľudí. Tieto aktivity sú vysoko hodnotené

aj pre ich preventívny charakter. Z našich skúseností vyplýva, že ak majú deti a mladí ľudia záujmy a koníčky, ktorým sa pravidelne venujú, rastie aj ich výkonnosť v škole, klesá drobná kriminalita, znižujú sa závislosti rôzneho druhu a celkovo sú motivovaní žiť kvalitnejší život.

V komunitnom centre v Kokave nad Rimavicou, ktoré vedie Vladimír Sendrei, sa realizovalo niekoľko voľno časových aktivít pre deti a mládež. Ôsmi chlapci a jedno dievča sa venujú futbalovej príprave, pravidelne sa zúčastňujú futbalových turnajov v okolitých mestách (Rimavská Sobota, Poltár, Hnúšťa) a sú aj držiteľmi ocenení za umiestnenie na turnajoch. Traja členovia tohto krúžku už dokonca reprezentujú obec Kokava nad Rimavicou v okresnej súťaži. Aerobik bol pre mládež spočiatku neznáma športová aktivita, ale po čase si ju veľmi obľúbili a pravidelne ju navštevujú. Ich kondícia sa zlepšila a zmenil sa aj ich životný štýl, myslia viac na svoje zdravie a sú radi v kolektíve. Spevácky krúžok navštevuje 8 dievčat, ktoré sa venujú výučbe spevu, dýchacím technikám a melódii. Výučba prebieha pod vedením skúsenej rómskej speváčky Janky Sendreiovej, ktorá má za sebou vedenie mnohých speváckych workshopov, ako aj vystúpení na viacerých koncertoch doma i v zahraničí. Rodičia detí považujú za veľký úspech vydanie vlastného CD s pesničkami, ktoré deti nacvičili na tomto krúžku. Anička Oláhová vyhrala v roku 2011 Rómsku Superstar. Kulturistický krúžok navštevuje v priemere 8 chlapcov. Uvedomujú si, že tento šport je náročný na výdrž a iba tí, ktorí majú pevnú vôľu, sa dočkajú výsledkov. Traja z týchto chlapcov sa zúčastnili na krajskej súťaži v kulturistike.

Mentorský program: Úloha mentora je pomôcť svojmu chránencovi prejsť po pomyslenom moste medzi chudobou a závislosťou na sociálnych dávkach k životu založenom na samostatnosti. Mentor sa venuje svojmu chránencovi pravidelne minimálne dve hodiny týždenne počas celého roka. Riešia spolu školské úlohy, rozprávajú sa o plánoch do budúcnosti, vedú rozhovory o rodine, o problémoch, mentor môže vziať svojho chránenca do kina, za kultúrou. Väčšinou ide o vzťah jeden na jedného – tvárou v tvár, je to dar zo srdca, ktorý dáva mentor svojmu chránencovi.

Výsledok: Bolo vyškolených 72 ľudí, ktorí sa stali mentormi tínedžerov, pochádzajúcich zväčša zo sociálne slabých rodín.

V komunitnom centre v Sabinove (pod vedením Zuzany Kollárovej) pôsobilo počas projektu sedem mentorov. Rozvíjajú talent a schopnosti chránencov, spoločne sa pripravujú na vyučovanie a najmú sa veľa rozprávajú. Deti sa učia pracovať aj s počítačom, ktorý doma nemajú. Prostredníctvom svojich mentorov si osvojujú hodnoty ako zodpovednosť, spolupráca, čestnosť a úprimnosť. Jedna mentorka má pod svojimi „krídlami" aj dospelú chránenkyňu, s ktorou prechádza riešenie jej problémov – od výchovy detí, cez rozpočet rodiny až po praktické vybavovanie úradných záležitostí. Tieto vzťahy medzi mentormi a chránencami sa prehlbujú a je v nich potenciál premeny klientov, aby vykročili za zmyslom svojho života.

Peer-to-peer programy: Pri kurze „Kultúra a história Rómov" a „Protidrogová a sexuálna výchova" sme uplatnili inovatívny prístup pomocou metódy „peer-to-peer", kedy desiatky účastníkov kurzu ďalej pôsobili ako lektori pre svojich rovesníkov. Pravidelne sa s nimi stretávali a odovzdávali im informácie spôsobom, ktorý bol obom stranám blízky a prirodzený. Mladí lektori takto získali cenné skúsenosti. Jednotlivé komunity si týmto spôsobom môžu vychovať prirodzených lídrov a ľudí, ktorí sa budú zodpovedne stavať nielen ku vzdelaniu, ale aj k aktívnej účasti na živote v komunite.

Výsledok: Celkovo sa peer-to-peer programu zúčastnilo 121 mladých ľudí, ktorí pôsobili ako lektori-rovesníci.

„Lektorov rovesníkov „Sexuálnej a protidrogovej výchovy" pracovalo v komunitnom centre v Spišskom Podhradí pôvodne šesť", hovorí komunitná sociálna pracovníčka Vierka Gondová. „Neskôr dvaja z nich odstúpili a zvyšní lektori sa i naďalej venovali svojim vrstovníkom a pokračovali v diskusiách o prebraných témach so svojimi priateľmi. Mladých ľudí tieto témy hlboko zaujali, keďže sa týkali ich každodenných problémov. Počas diskusií hľadali lektori spoločne so svojimi rovesníkmi odpovede na otázky ako sú drogová závislosť alebo nechcené tehotenstvo. Štyria lektori rovesníci „Kultúry a histórie Rómov" prednášajú svojim vrstovníkom témy týkajúce sa rómskej kultúry, zvykov a tradícií. Pre mladých ľudí z rómskej komunity sú to nové poznatky, ktoré ich veľmi zaujali, pretože o týchto témach nemali v minulosti takmer žiadne informácie. Prostredníctvom stretnutí sa posilňuje ich identita a tiež ich hrdosť na rómsku kultúru."

Finančné vzdelávanie: Obsah školení bol navrhnutý podľa reálnych potrieb v miestach, kde prevádzkujeme KC. Vzdelávanie je orientované na elimináciu úžery, na tvorbu rodinných rozpočtov, sporenie, pôžičky, úvery. Zároveň si klienti precvičujú praktické veci, ako napríklad vypísanie poštovej poukážky, otvorenie účtu v peňažnom ústave, a pod. V rámci školenia sa zamýšľajú nad svojím rodinným rozpočtom, úlohami jednotlivých členov rodiny a naučia sa pripraviť si rodinný rozpočet. Okrem iného si zostavujú aj porovnanie svojich príjmov a výdajov v rámci kalendárneho roka, vrátane tvorby tzv. núdzového fondu.

Výsledok: Uskutočnilo sa 988 školení.

Klienti, ktorí navštevovali finančné vzdelávanie si začali sporiť v Sporiacom programe. Odkladajú si pravidelne mesačne tú istú sumu peňazí na konkrétny cieľ. Niektorí z nich už nechcú kupovať veci na splátky s nevýhodným úrokom, či požičiavať si pár sto eur s vysokým úrokom. V Sabinove sú mnohí Rómovia v začarovanom kruhu – požičiavam, lebo nemám, nemám, tak si požičiam. Pár klientov sa už pomaly vymaňuje z tohto kruhu dlhov. Klienti sa naučili plánovať svoj rodinný rozpočet a výdavky nielen na najbližší mesiac, ale aj na pol roka dopredu. Zaujímavé boli pre klientov príbehy ľudí, ktoré sme si spoločne čítali a rozprávali sa o tom, čo robili tie osoby správne a nesprávne so svojimi peniazmi. Taktiež sa im páčilo aj vypočítavanie svojich výdavkov, po ktorom zostali mnohí z nich prekvapení.

Zlepši si zručnosti: teoreticko-praktické školenie zamerané na rozvoj remeselných a stavebných zručností prebiehalo vo všetkých komunitných centrách. Účastníci absolvovali konkrétne praktické školenia, ako výroba malty, murovanie stien z tehál, kladenie dlažby, osadzovanie dverí, osadzovanie okien, maľovanie. Praktické ukážky sa uskutočňovali priamo v domácnostiach klientov pri realizácii ich vlastných projektov v domácnostiach. Prostredníctvom Sporiaceho programu si nasporili dostatok vlastných prostriedkov, prípadne z malej pôžičky z Mikropôžičkového programu získali finančnú hotovosť, ktorú použili pri rekonštrukciách. Klienti získavajú priamo v praxi nové pracovné zručnosti a návyky, školenia podporujú rozvoj svojpomoci, solidarity, aktívneho života v komunite.

Výsledok: Prebehlo 246 školení.

V Hodejove ETP Slovensko v spolupráci s miestnou samosprávou a miestnou stavebnou firmou postavilo osem nízkoštandardných bytov, ktoré sa nachádzajú v centre obce len niekoľko desiatok metrov od kostola. Budúci nájomníci mali povinnosť odpracovať na tejto stavbe vopred stanovený čas. Podporu a stavebný dozor zabezpečilo ETP Slovensko prostredníctvom stavebného odborníka, ktorý usmerňoval a viedol robotníkov na stavbe. Pomocou mikropôžičky si nájomníci dovybavili byt nižšieho štandardu na bežný štandard.

Dva a pol izbový byt, v ktorom teraz žije Štefan s Gabrielou a jej deťmi, je sčasti aj jeho dielom. „Podľa zmluvy sme museli na svojom budúcom byte odpracovať pätnásť percent roboty," hovorí. „Prišli sme do holej stavby, kde boli iba vytiahnuté múry, strop a všetko sme dokončovali sami. Kládli sme podlahu, kachličkovali sme kúpeľňu, osádzali dvere, montovali linku. Naučili nás, čo a ako spraviť a šlo to. Pracovali sme s chuťou, s vedomím, že robíme na svojom,"

pokračuje Štefan. Gabriela zvyčajne po murároch upratovala. Aj suseda Mária chodievala na stavbu a vykonávala ženské práce - upratovala v byte, alebo pred bytovkou. Jej druh murárčil. Keď sa dozvedeli, že aj im pridelili nový byt, bez reptania na ňom pracovali. Dovtedy, rovnako ako Štefan s Gabrielou, bývali v malom, starom dome bez WC a tečúcej vody v rómskej časti za mostom. So siedmimi deťmi to nemali ľahké, tobôž keď domáca pani chcela mať v dome čistotu a deti obriadené. „Naše terajšie bývanie sa nedá porovnať s predošlým. Skutočne sa tu oplatilo robiť," tvrdí Mária.

Zdravotná prevencia a osveta: Imobilným pacientom sme za finančnej podpory Cirkvi Ježiša Krista Svätých Neskorších Dní poskytli tri invalidné vozíky. Okrem odborných prednášok, ktoré viedla zdravotná sestra, naši terénni pracovníci uskutočnili nespočetné množstvo rozhovorov s klientmi, počas ktorých apelovali na ochranu zdravia, správne hygienické návyky.

Výsledok: V komunitných centrách sa uskutočnilo 186 prednášok týkajúcich sa zdravia a prevencie chorôb. Priemerná účasť na prednáškach bola deväť účastníkov.

Komunitná sociálna pracovníčka Hedviga Trifontyová si pochvaľuje zdravotnú výchovu: „Vždy keď sa v KC Jesenské klientky dozvedia, že príde naša zdravotná sestra Gabika Valentovičová prednášať o zdraví, prípadne o migréne, cukrovke alebo o konzervačných látkach a o tom ako vplývajú na organizmus, sú veľmi nadšené. Radi chodia na jej prednášky, lebo sa dozvedia veľa užitočných vecí, ktoré potom uplatnia aj vo svojich rodinách a vo svojich životoch. Na každú otázku im rada odpovie a poradí im z vlastných skúseností. Vždy sa objavia témy o zdravej výžive a o pohybe ako aj o tom, aké je dôležité ich dodržiavať, aby sme boli zdraví. Každá matka sa snaží dať svojim deťom len to najlepšie a preto sú vďačné za to, keď k nám príde osoba, ako Gabika a je ochotná im poradiť a pomôcť v týchto veciach. Vždy ju čakáme s veľkou láskou".

Mladá mamička: Tento kurz sme zaviedli, aby sme viedli tehotné ženy k správnej životospráve a aby sme ich oboznámili so základnými princípmi, ktoré treba dodržiavať a uplatňovať pri pôrode, kŕmení dojčiat, detských chorobách, v starostlivosti o bezpečné prostredie, zdravé stravovanie novorodencov a napokon aj s princípmi a uplatňovaním antikoncepcie. Kurzu sa zúčastňovali aj mladé dievčatá a neraz aj mladí chlapci, ktorých rodičovská úloha raz istotne neminie.

Výsledok: Uskutočnilo sa 1 102 stretnutí spojených s praktickými ukážkami a simuláciami prostredníctvom bábik a pomôcok pre dojčatá. Tieto prednášky boli veľmi obľúbené, priemerne prichádzalo 14-16 účastníčok a účastníkov.

Na kurze „Mladá mamička" v KC Nálepkovo si dievčatá vyskúšali starostlivosť o dieťa, nakoľko mali k dispozícii detskú figurínu a iné potrebné pomôcky. Zároveň im pomáhali aj ostatné mladé mamičky, ktoré im ukazovali napríklad prebaľovanie detí a to názorne na svojich vlastných deťoch. Komunitná sociálna pracovníčka Zdenka Rabatinová zhodnotila, že najviac pomohol tento kurz slečne Mirke. Keď mala Mirka 18 rokov, otehotnela. Jej partner nebol o nič starší, mal necelých 19 rokov. Keď sa Mirke narodilo dieťa, nevedela ako si poradiť so svojou novou úlohou matky. Okrem kurzu „Mladá mamička" a zdravotných prednášok, postupne začala navštevovať aj „Kurz varenia" a „Kurz ručných prác", čo jej veľmi pomohlo v domácnosti. Je veľmi vďačná za pomoc a vedomosti, ktoré v KC získala.

Osveta v oblasti sexuálneho zdravia a drogových závislostí: V rámci kurzu sa hovorilo o sexuálnej abstinencii, bezpečnom sexe, pohlavných chorobách, zodpovednom rodičovstve a o role otcov. Ďalšími témami bola konzumácia alkoholu, drog a iných návykových látok, varovanie pred nerozumnou konzumáciou alkoholu a upozorňovanie na nebezpečenstvo drogových závislostí pre život a zdravie.

Výsledok: Na 131 zrealizovaných prednáškach sme vyškolili 42 mladých ľudí, aby medzi svojimi rovesníkmi v komunitách šírili osvetu v tejto oblasti (peer-to-peer programy).

Príbeh z KC Jesenské je o 18 ročnom chlapcovi, ktorému mu sa podarilo zvíťaziť nad zlom, ktoré má meno drogy. Chlapec pochádza z početnej rodiny, sú siedmi súrodenci. Má ukončenú len základnú školu, z finančných dôvodov nemohol ísť ďalej študovať. Matka je nezamestnaná a otec je ťažko chorý, na invalidnom dôchodku. Dostal sa do partie, kde všetci fetovali. Drogy vyskúšal aj on, hoci vedel, že to je zlé. Keď v obci začalo pôsobiť KC, začal sa zúčastňovať aktivít. Hedviga hovorí: „Porozprával nám svoj príbeh a my sme ho prijali medzi nás. Absolvoval kurzy „Križovatky" a „Protidrogovú výchovu". Od tej doby má úplne iných kamarátov a snaží sa pomôcť tým kamarátom, ktorí nevedia skoncovať s drogou. Teraz hrá futbal za obec štvrtú ligu a stále navštevuje KC. Pomáha nám s mladými, jeho rovesníkmi, snažíme sa ich motivovať, aby išli ďalej študovať. Aj on rozmýšľa o tom, že pôjde na strednú školu do Lučenca. Sme veľmi radi, že sme mohli stáť pri ňom a pomohli zachrániť takého cenného človeka ako je on. Predovšetkým to však bola jeho silná vôľa, čo mu pomohla v jeho rozhodnutí. Dúfame, že ďalej pôjde touto cestou a dosiahne svoj cieľ."

Kultúra a história Rómov a tvorivá fotografická dielňa: tento kurz bol vedený skúseným fotografom. Mladí Rómovia sa naučili pracovať s digitálnym fotoaparátom, učili sa techniky fotografovania v interiéri a exteriéri, portrétov, skupinových fotografií, rodinných udalostí a tiež aj techniky dokumentárnej tvorby. Naučili sa ako fotografie uložiť, editovať a spracovať pomocou počítača, vytlačiť.

Výsledok: vyškolených 66 mladých ľudí.

U niektorých študentov sa prejavil talent na fotografovanie a ich práce boli prezentované na výstavách vo viacerých mestách na Slovensku. Ich fotografie sa objavili aj v krásnej publikácii Andal O Dživipen (Zo života), ktorú vydalo ETP Slovensko v roku 2011.

„Kultúre a histórii Rómov a fotografickej dielni" sa v KC Stará Ľubovňa venovalo šesť mladých ľudí, ktorí prešli vzdelávaním. Zaujímavé udalosti, ale aj bežný život v komunite, v škole, výlety a spoločenské aktivity dokumentujú takmer každodenným fotografiami každý deň. Výsledkom práce mladých fotografov sú úspešné fotografie prezentované na výstavách vo viacerých mestách na Slovensku. Ľudka Stašáková, ktorá KC Stará Ľubovňa vedie je na mladých fotografov právom hrdá.

Križovatky: Tento kurz sa zameriava na príčiny dlhodobej nezamestnanosti a odstraňovania neúspechu v živote ľudí, ktorí vyrástli prostredí generačnej chudoby. Jeho cieľom je objaviť zmysel života jednotlivca a naučiť ho čeliť problémom z minulosti. Trpezlivo sme povzbudzovali ľudí k vytrvalosti pri hľadaní zamestnania, k doplneniu si vzdelania, alebo k oslobodeniu sa od nevhodných „nezdravých" vzťahov. Kurz viedli vyškolení komunitní sociálni pracovníci. Cez ich ruky prešli klienti vo veku 14-60 rokov. Mnohí z nich našli motiváciu a zmenili svoj zabehaný spôsob života.

Výsledok: uskutočnených 1 137 stretnutí, s priemernou účasťou šesť ľudí.

Janka Plachetková zo Spišského Podhradia bola aktívnou účastníčkou vzdelávacieho programu Križovatky. Pravidelne a aktívne sa zúčastňovala stretnutí, pretože mala úprimný záujem zlepšiť život všetkých členov svojej rodiny. Má manžela a dve deti. Nakoľko je nezamestnaná, riešenie svojej zlej situácie videla v nájdení si práce. Uvedomovala si však, že pri svojom ukončenom základnom vzdelaní si veľmi ťažko nájde prácu. Preto sme sa veľmi potešili, keď v školskom roku 2011/2012 nastúpila do prvého ročníka na externé štúdium dvojročného učebného odboru na Strednú odbornú školu v Bijacovciach. Prvý ročník úspešne dokončila a po prázdninách bude pokračovať v štúdiu.

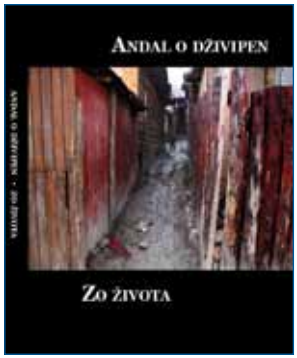
Aj absolventi Križovatiek z KC Rudňany sa začali pozerať na svoj život z iného uhla, niektorí v sebe objavili niečo nové, o čom ani nevedeli. Snažia sa ovládať svoje emócie pri krízových situáciách, rozmýšľajú nad zmyslom života a dokážu dokonca lepšie pochopiť svoje deti. Jeden z účastníkov si urobil vodičský preukaz a ďalší dvaja klienti sa chcú prihlásiť do autoškoly. Ďalším jedenástim klientom sa podarilo zamestnať na dohodu o vykonaní práce a dvom klientom naše KC pomohlo udržať si zamestnanie a predĺžiť ich pracovný pomer. Do KC chodil na aktivity pre deti a mládež aj 13-ročný chlapec Patrik. Bol dosť výbušný, ak niečo nebolo podľa jeho predstáv a nepodarilo sa mu dosiahnuť to, čo chcel, často vulgárne nadával a kopal do dverí. V poslednom čase sa jeho správanie zmenilo. Začal sa slušne zdraviť a ak niečo chce, slušne poprosí. Zmenu v jeho správaní si naša komunitná sociálna pracovníčka nemohla nevšimnúť a tak sa ho priamo opýtala, čo sa stalo, že sa tak zmenil. Patrik odpovedal, že je to vplyvom „Križovatiek". Na tomto školení si uvedomil, že sa musí začať správať inak a naučil sa ovládať svoje emócie. Sme veľmi radi, že máme takéto deti.

Mosty z chudoby: na dosiahnutie trvalej zmeny v komunitách je potrebné vzdelávať nielen klientov, ale aj sociálnych pracovníkov, učiteľov, zamestnancov obecných úradov a iných pracovníkov, ktorí poskytujú služby ľuďom zo sociálne slabého prostredia. „Mosty z chudoby" pomáhajú zlepšovať vzájomnú spoluprácu s klientmi, učia pracovníkov úradov a škôl spoznať „nepísané pravidlá" života v sociálne vylúčených komunitách, efektívnejšie pomáhať klientom a zvyšovať tak šance ľudí dlhodobo odkázaných na sociálnu pomoc postupne sa vymaňovať z chudoby. Lektorkami kurzu sú Slávka Mačáková a Ľudka Stašáková.

Výsledok: zorganizovali sme 13 školení, ktorých sa zúčastnilo 131 pracovníkov samosprávy a verejnej správy.

Okrem rozvoja ľudského kapitálu sme v rámci projektu „Premosťovanie komunít na strednom a východnom Slovensku" v roku 2011 zrealizovali aktivity aj v kultúrnej oblasti.

Vydanie autentickej publikácie Andal O Dživipen (Zo života), v ktorej sú zozbierané príbehy obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít spolu s fotografiami, ktoré nasnímali mladí amatérski umelci. Príbehy sú zaznamenané perom skúsenej novinárky Beáty Hybáčkovej. Dokumentujú životné osudy rodín a jednotlivcov, ktorí sami, alebo s pomocou odborníkov dokázali vziať svoju budúcnosť do svojich rúk a popasovať sa s nepriazňou osudu.

Veľkoplošné fotografie mladých umelcov sme vystavili pri rôznych verejných spoločenských príležitostiach v Košiciach a v Bratislave. Celkovo bolo zorganizovaných sedem putovných výstav fotografií. Vo fotografiách sa odzrkadľuje celá škála pocitov a nálad, ktoré sú súčasťou života obyvateľov osád - od nevinných detských radostí až po smútok, žiaľ a beznádej. Cieľom bolo zapojenie mladých obyvateľov rómskych osád do sprostredkovania odkazu o živote v marginalizovaných rómskych komunitách majoritnej populácii.

Výstavy sa konali na nasledujúcich miestach: Medická záhrada, Bratislava
Centrum divadla Mestskej časti Staré Mesto, Bratislava
Priestory základných škôl v Mestskej časti Staré Mesto, Bratislava
Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Bratislava
Dom umenia, Košice
Kasárne Kulturpark, Košice
Výmenník SPOT Terasa, Košice

V spolupráci s o. z. EQUITY a Artforom sme zorganizovali **kultúrno-spoločenský večer pri príležitosti Medzinárodného dňa Rómov (8. apríla 2011).** Podujatie pre verejnosť sa uskutočnilo v priestoroch kníhkupectva Artforum na Kozej ul. v Bratislave. O našom spolužití a „mostoch z chudoby" diskutovali:

- Irma Horváthová (komunitná pracovníčka z KC v Moldave nad Bodvou)
- Slávka Mačáková (riaditeľka ETP Slovensko)
- Marek Šulík (režisér dokumentárnych filmov)
- Andrej Bán (novinár a fotograf)
- Miro Pollák (splnomocnenec vlády pre rómske komunity)

Diskusiu moderoval Laco Oravec (programový riaditeľ Nadácie Milana Šimečku). Po diskusii nasledovalo predstavenie Kúsok z môjho života (Divadlo z chatrče) – príbeh z osady rozprávaný a spievaný tými, čo ho prežili.

Sporiaci Program – úspešný projekt, ktorý realizujeme už od roku 2007, prebiehal aj počas roka 2011. Klienti si mesačne sporili od 10 do 50 EUR na svoju vlastnú vkladnú knižku počas 12 mesiacov na vopred stanovený cieľ. Bonus, ktorí získajú len úspešní absolventi ročného sporenia, je skutočne motivačný, pretože sa rovná výške nasporených finančných prostriedkov. V priebehu jedného roka, klienti teda dostali rovnakú sumu, ako si sami nasporili. Pomocou celej sumy si mohli zhodnotiť svoj majetok. Ide zväčša o opravy a úpravy bývania (rekonštrukcia kúpeľne, kuchyne, prístavba, oprava strechy, výmena okien, kúpa pozemku, a pod.) alebo získanie vzdelania (kurz na získanie vodičského oprávnenia, výdavky spojené s vysokoškolským alebo stredoškolským vzdelaním, zakúpenie výpočtovej techniky). Každý z účastníkov tohto programu zároveň navštevoval kurz rozvoja osobnosti a finančné vzdelávanie zamerané na zvýšenie finančnej gramotnosti.

Výsledok: Projekt prebieha v deväťnástich lokalitách. Od roku 2007 sa do tohto programu zapojilo 333 rodín, ktorým už bol vyplatený aj bonus. V roku 2011 pribudlo ďalších 114 nových klientov, z ktorých úspešne ukončilo 26 klientov, 88 naďalej sporí.

Ďakujeme za podporu: Open Society Foundation – Nadácia otvorenej spoločnosti

Alexandra z osady Budulovská v Moldave nad Bodvou má 33 rokov, je družkou a má tri deti. Je veľmi starostlivá, stará sa o deti, nemajú problém ani s dochádzku do školy. Keď od komunitnej sociálnej pracovníčky Irmy Horváthovej počula o Sporiacom programe, bola prvá, ktorá sa prihlásila a bola inšpiráciou pre ďalších. Veľa ľudí malo pochybnosti, neverili, že keď nasporia napríklad 500 EUR, tak ako bonus dostanú ďalších 500 EUR. „Kto by zadarmo rozdával peniaze?", klebetili medzi sebou. Alexandra začala na svoju vkladnú knižku vkladať po 25 EUR mesačne. Po 12 mesiacoch si nasporila 300 EUR, ku ktorým dostala bonus v tej istej hodnote. Spolu mala k dispozícii 600 EUR. Alexandra býva v osade v nízko-štandardnom domčeku, nemala zariadenú kúpeľňu, nemala kuchynskú linku, ani podlahy. Za nasporené peniaze a bonus si nakúpila zariadenie a vybavenie do kúpeľne aj kuchyne. Ostatní vtedy pochopili, že účasť v Sporiacom projekte je naozaj výhodná. Alexandre sa splnil sen o lepšom bývaní. Po tejto skúsenosti sa do Sporiaceho projektu v Moldave nad Bodvou zapojilo ďalších 12 rodín.

NADÁCIA OTVORENEJ SPOLOČNOSTI
OPEN SOCIETY FOUNDATION

Náš ďalší priekopnícky **MIKROPÔŽIČKOVÝ PROGRAM** na zlepšenie bývania pomohol ďalším desiatkam rodín podporiť ich sebestačnosť. Rodinám s veľmi nízkym príjmom sme poskytli malé pôžičky do výšky 1 200 EUR. Pomohli sme im napríklad zrekonštruovať kúpeľne, opraviť strechy, vymeniť podlahy, inštalovať kúrenie a pod. Rodiny splácajú bezúročné pôžičky počas štyroch rokov a zároveň sa zúčastňujú finančného vzdelávania, kurzu na rozvoj osobnosti a praktických pracovných preškolení priamo na stavbe, počas ktorých získavajú odborné stavebné zručnosti.

Výsledok: v roku 2011 získalo mikropôžičku 88 rodín v 15 lokalitách, celkovo od roku 2006 do 2011 bolo poskytnutých 520 mikropôžičiek.

Ďakujeme za podporu: *Habitat for Humanity International*

Nové bývanie a kvalitný život je krédo Aleny Husárovej, matky troch detí, ktorá býva v Ostrovanoch. V roku 2008 sa zapojila ako klientka do Sporiaceho projektu, kde si nasporila sumu 597 EUR a získala bonus v rovnakej hodnote. Po jeho skončení sa zapojila do Mikropôžičkového projektu, kde dostala pôžičku 1 160 EUR. Začala si stavať rodinný dom na pozemku svojho deda Milana Duždu. Alena a aj jej dedo, obaja sporili v komerčnom stavebnom sporení. Po čase si mohla Alena vziať stavebný úver na dokončenie domu. Širšia Alenina rodina si vytvorila vlastný systém sporenia, známy ako „Včielka". Každý mesiac jeden člen Včielky dostáva vopred dohodnutú sumu, na ktorú sa skladajú všetci členovia sporiacej skupiny. Losovaním sa na začiatku roka vopred určí, kto zo skupiny v ktorom mesiaci získa „včielku". Alene to veľmi pomohlo. Keď už stál dokončený a pozakrývaný domček, začalo sa zariaďovať vo vnútri domu. Pani Husárová teda prepojila všetky dostupné možnosti rôznych sporiacich schém a trpezlivo odkladala peniaze. Najprv si rodina zrekonštruovala kuchyňu, neskôr spálňu, kúpeľňu a WC. „Už sa zdalo, že sa z toho dostanem", uviedla pani Alena. Nečakané krupobitie tak poškodilo novú strechu, že ju bolo treba vymeniť a peňazí nebolo. „Vtedy sa nám prihodila aj tragédia v rodine, narodilo sa nám mŕtve dieťa. Bola som z toho celá zúfalá, nakoľko som si sama nevedela poradiť. Obrátila som sa aj na nášho komunitného pracovníka pána Mariána Trišča, ktorý bol zároveň aj našim mentorom a prisľúbil mi pomoc. Z Mikropôžičkového programu sme získali peniaze na kúpu novej strešnej krytiny, opravu sme už vykonali svojpomocne. Touto cestou by som chcela poďakovať nášmu komunitnému pracovníkovi, vedeniu a pracovníkom ETP Slovensko za ich veľkú pomoc, lebo bez ich pomoci neviem, či by som takúto záťaž so svojou rodinou zvládla."

„S pani Alžbetou som sa zoznámila pred niekoľkými rokmi, keď som začala pracovať v KC", hovorí ostrieľaná komunitná sociálna pracovníčka Ľudka Stašáková zo Starej Ľubovne. Alžbetina rodina je mnohodetná – pani Alžbeta má s manželom sedem detí vo veku od 6 do 21 rokov. Rodina žije v domčeku, ktorý sa skladá z dvoch miestnosti. Je bez elektriky a vody. Pred niekoľkými rokmi sa ešte podarilo jej manželovi pracovať v miestnej firme, no postupne stále viac Rómov strácalo zamestnanie a pracovných ponúk v našom regióne je veľmi málo. Po pôrode posledného syna sa pani Alžbete začal komplikovať zdravotný stav. Lekári jej diagnostikovali závažné ochorenie pečene. Boli sme v kontakte, keď bola často hospitalizovaná, keď sme jej pomáhali pri kontakte s nemocnicami a odbornými lekármi. Zdravotný stav sa však aj naďalej zhoršoval, až bol vyrieknutý ortieľ. Pani Alžbete pomôže len transplantácia pečene. No tu nastal problém. Po preskúmaní jej bytových pomerov, podmienkou zapísania do transplantačného zoznamu bola nevyhnutnosť dodržiavania hygienických opatrení osobnej hygieny a to bohužiaľ pani Alžbeta, vzhľadom na svoje pomery, nevedela zabezpečiť. Je pravdou, že po mnohých rozhovoroch s jej manželom, sa rodina zapojila do Sporiaceho projektu s tým, že si bývanie opraví, ale situáciu bolo nutné riešiť veľmi rýchlo. Keď o pomoc žiadal aj ošetrujúci lekár, spojili sa sily viacerých inštitúcií a začali sme hľadať riešenie. Samospráva mesta Stará Ľubovňa pomohla a poskytla pani Alžbete poskytla náhradné bývanie v azylovom dome, ETP pomohlo pani Alžbete zabezpečiť v azylovom bývaní hygienické podmienky podľa usmernenia lekárov. Aj keď ešte rodina nemala ukončené sporenie – je len v polovici sporiaceho obdobia, ETP poskytlo rodine mikropôžičku na zabezpečenie výbavy kúpeľne. A výsledok? Pani Alžbeta už býva v náhradnej izbe v azylovom dome, má novú piecku, bojler na teplú vodu a splachovaciu toaletu. Splnila podmienky lekárov, aby ju mohli zapísať do transplantačného programu a tým získala veľmi veľa. Získala nádej, že sa môže zlepšiť jej zdravotný stav, aby mohla aj naďalej byť dobrou matkou pre svoje malé deti. Keď sa jej zlepší stav, nič jej nebude brániť, aby sa vrátila do svojho domčeka v Podsadku, ktorý jej manžel chce opraviť aj vďaka Sporiacemu projektu.

MALÝMI KROKMI NA CESTE K PROSPERITE: projekt sa realizoval v 5 komunitách počas 15 mesiacov (február 2011 – apríl 2012).

Cieľom bolo prostredníctvom praktických školení naučiť obyvateľov sociálne vylúčených komunít šetriť prírodné zdroje, znížiť náklady na bývanie a zlepšiť kvalitu ovzdušia a životného prostredia.

Väčšina účastníkov bola zo skupiny sporiteľov a žiadateľov o mikropôžičku, ktorí si chceli skrášliť svoje byty alebo domy. Mnohé domy sú postavené neodborne a ich celkový technický stav je veľmi zlý. Sú energeticky náročné, a to často kvôli ľahko odstrániteľným príčinám, ako napríklad deravá krytina, netesniace dvere, nezateplený krov a pod. Zbytočné úniky tepla majú za následok plytvanie elektrickou energiou, čo vplýva na rodinné rozpočty. Po absolvovaní kurzov si účastníci uvedomili, že je nevyhnutné riešiť problémy, ktorým doteraz nevenovali pozornosť. Už vedia, že z dlhodobého hľadiska sa oplatí investovať do takých projektov, ktoré prinesú energeticky menej náročnú prevádzku ich domovov.

Účastníci školenia si pod vedením odborného školiteľa Mareka Isáka a využitím mikropôžičky alebo sporenia vymenili staré ohrevné telesá za nové, vymenili strešnú krytinu, zateplili domy, vymenili okná, izolovali podlahy a pod. Veľkým krokom vpred bola termovízna detekcia únikov tepla. Počas celého projektu bolo badať, ako sa postupne menilo správanie klientov voči životnému prostrediu a plytvaniu energiami (už nenechávajú z nedbanlivosti otvorené dvere, vymenili žiarovky za úsporné žiarivky, vedia, že chladnička by nemala stáť v blízkosti vyhrievacieho telesa). Počas pätnástich mesiacov sa zlepšilo ovzdušie v bytoch a vzhľad v najbližšom okolí domov klientov.

Výstupom projektu je jednoduchá príručka „Ako robiť a neprerobiť" - katalóg jednoduchých nápadov a riešení ako šetriť energiou. Príručka je primárne určená klientom Sporiaceho a Mikropôžičkového projektu. Chceme aj ňou motivovať klientov, aby svoje našetrené peniaze investovali nielen do skrášlenia svojich domovov, ale aj do ich finančne a energeticky menej náročnej prevádzky. Príručka je k dispozícii v komunitných centrách v obciach, ktoré sa do projektu zapojili.

Výsledok: Zrealizovalo sa celkom 137 školení, s priemernou účasťou 10 ľudí.

Ďakujeme za podporu: *UNDP - Global Environmental Facility Small Grant Program*

Výstavba nových domčekov: V Moldave nad Bodvou, v osade Budulovská, kde prevádzkuje ETP Slovensko komunitné centrum, sa v auguste 2011 stala mimoriadna udalosť, ktorú sme sa rozhodli riešiť. Dôsledkom tragickej udalosti zhoreli v osade štyri chatrče, takže ich obyvatelia, z jedného dňa na druhý nemali kde bývať.

Okamžite sme iniciovali projekt výstavby štyroch nových domčekov v spolupráci s vedením Mesta Moldava nad Bodvou. Cieľom jedinečnej, výnimočnej spolupráce bolo postaviť nové domčeky za aktívnej spoluúčasti ich budúcich obyvateľov. Na začiatok majú domčeky rozmery záhradných chatiek, 5 x 5 metrov, avšak rodiny budú mať možnosť vlastným úsilím tieto domčeky ďalej rozširovať a dobudovať. Mesto prenajalo každej rodine pozemok na výstavbu o celkovej ploche 100 m2. ETP pomohlo poskytnutím neziskových mikropôžičiek vo výške 1 200 EUR, a tiež aj odborným dohľadom skúseného odborníka Mareka Isáka. Mesto pomohlo rodinám vybaviť formálne náležitosti spojené s výstavbou domčekov, zabezpečilo stavebný materiál z búračky a jeho prevoz na stavbu a tiež uhradilo skromné odmeny štyrom odborným stavebným robotníkom, ktorí spolupracovali na stavbe. Pomocné stavebné práce vykonávali členovia štyroch rodín – budúcich nájomníkov. Z financií z Mikropôžičkového a Sporiaceho projektu si rodiny nakúpili vhodný stavebný materiál a vybavenie do bytov. Rodiny sa do domčekov nasťahovali pred Vianocami 2011.

Na jar v roku 2012 sa dokončilo dobudovanie elektriny a zavedenie vody. So zavedením vody nám finančne veľmi pomohla Cirkev Ježiša Krista Svätých Neskorších Dní. S budovaním studní má cirkev dobré skúsenosti z okolitých krajín a niekoľkých obcí aj na Slovensku. Budúci obyvatelia domčekov – tak ako aj ostatní obyvatelia osady - doteraz brali vodu z blízkeho potoka, čo je zdravotného hľadiska nevyhovujúce. Vyvŕtali sme dve studne na pitnú vody. Obyvatelia štyroch nových domčekov sú teraz sebestační, majú vlastné vodovody s čistou vodou. Takéto privilégium má v osade málokto. Elektrinu odoberajú na svoje meno, každá rodina má vlastný elektromer a platí podľa spotrebovaného množstva.

Výsledok: Moldava nad Bodvou: 4 nové domčeky postavené za 4 mesiace za aktívnej účasti budúcich obyvateľov, náklady na jeden domček neprevyšovali 4000 EUR.

Ďakujeme za podporu: *Mesto Moldava nad Bodvou, UNDP - GEF, Open Society Foundation – Nadácia otvorenej spoločnosti, Habitat for Humanity International, Cirkev Ježiša Krista Svätých Neskorších Dní, miestna stavebná firma Ametys s.r.o, poslankyňa Európskeho parlamentu Monika Smolková*

Čo sa zmenilo po presťahovaní štyroch rodín do nových domčekov?

Deti sú spokojnejšie, šťastnejšie. Pred tým boli vystavované pohŕdaniu za život v chatrčiach. Ich rodičia aj vtedy dbali na to, aby chodili čisté a nevymeškávali vyučovanie. Teraz to však majú oveľa jednoduchšie. Sú hrdé na to, že bývajú v naozajstnom dome. Stúplo ich sebavedomie, lepšie sa vedia zapájať do kolektívu. Veľkým prínosom je aj skromné, ale čisté miesto na prípravu do školy, stolná lampa na stole, zavedená elektrina. Tečúca voda v dome zvýšila komfort pri varení, zjednodušila osobnú hygienu všetkých členov rodiny. Každodenné pranie šiat pri potoku vystriedala práčka z bazáru, čo je pre tieto rodiny obrovský posun.

Spoločne s nimi pracujeme na tom, aby pravidelne platili za elektrinu, aby splatili všetky splátky mikropôžičky. Cieľom je dosiahnuť, aby sa stali finančne sebestační, splatili dlžoby a aby sa už viac nezadlžovali. Je potrebné, aby presvedčili samých seba a svoje okolie o tom, že sa vedia sami dobre postarať o tom, čo s pomocou ETP, obce a partnerov vybudovali. Je to v ich rukách.

Od októbra 2011 začalo v Sporiacom programe sporiť 12 nových rodín z Moldavy nad Bodvou, ktoré sa nimi inšpirovali.

V mestskej časti Košice-Šaca sme v máji 2011 začali implementovať dvojročný projekt **Šanca pre Rómov,** pri ktorom veľmi úzko spolupracujeme s miestnou základnou školou, spoločnosťou U. S. Steel Košice, s.r.o., miestnou samosprávou a miestnymi rómskymi neziskovými organizáciami. Cieľom projektu je vzdelávanie rómskych detí, mladých ľudí a dospelých, ktorí pochádzajú zo sociálne slabých rodín a rozvoj vzorov hodných nasledovania.

Tak, ako všetky ostatné komunitné centrá ETP Slovensko aj KC v Košiciach-Šaci ponúka komplexný prístup a aktivity pre všetky vekové skupiny. Okrem sociálno-právneho poradenstva naše hlavné programy v KC sú:

Predškolský klub: Koná sa každý deň od pondelka do piatku po dve hodiny. Pod vedením komunitnej sociálnej pracovníčky sa deti venujú rozvíjaniu zručnostiam, ktoré sú potrebné na úspešný vstup do prvého ročníka základnej školy (rozoznávanie geometrických tvarov, farieb, ročných období a pod.). Deti si osvojujú aj hygienické návyky a ďalšie sociálne zručnosti, ktoré by mal každý budúci prváčik ovládať.

Výsledok: pravidelná návštevnosť 20 detí každý deň počas pracovných dní.

Mimoškolské aktivity: Konkrétne aktivity boli vybrané na základe preferencií detí a mladých ľudí, ktorí mali záujem sa ich zúčastňovať. Medzi obľúbené mimoškolské aktivity patria: moderný a tradičný tanec, tvorivá dielňa a výtvarný krúžok, krúžok varenia, fotografický kurz, výučba anglického jazyka prostredníctvom lektorov, pre ktorých je angličtina prvým jazykom a počítačový kurz.

Výsledok: zúčastnených 45 mladých ľudí

Mentorský program: Mentorský program sa začal realizovať v októbri 2011. Je zameraný na dve skupiny detí:

1. Deti, ktoré boli svojimi učiteľmi na základnej škole identifikované ako deti s problémami učenia, alebo správania. Rodiny týchto detí boli kontaktované našou komunitnou sociálnou pracovníčkou a boli pozvané zúčastniť sa tohto programu. Mentori poskytujú svojim chránencom podporu v učení, pomáhajú im s domácimi úlohami, rozprávajú sa o plánoch do budúcnosti, či riešia rozličné rodinné problémy. Sú pre svojich chránencov ako starší súrodenci a vzory, ku ktorým vzhliadajú.
2. Talentované deti, ktorým treba pomôcť rozvíjať ich talent a doma na to z rôznych dôvodov nemajú možnosti. Mentori im pomáhajú nájsť cestu k úspechu.

Milka Kačmarčiková, ktorá tento program koordinuje, ho považuje za veľmi efektívny, pretože už po pár mesiacoch sa dostavili výsledky v zlepšení školských výsledkov a zlepšila sa školská dochádzka. Mentori pochádzajú zo strednej vrstvy a svojim chránencom „budujú" pomyselný most medzi životom v chudobe a životom v strednej vrstve.

Križovatky: Kurz viedla naša americká lektorka Vicki Ball. Podarilo sa jej získať si 34 spočiatku nedôverčivých účastníkov školenia. Skupinu tvorili rómski muži, hlavy rodín, ktorí sú prostredníctvom MČ Košice-Šaca formou personálneho lízingu zamestnaní v U. S. Steel Košice. Ich šance na získanie trvalej pracovnej zmluvy sa zvyšujú pracovným výkonom,

dodržiavaním pracovnej disciplíny a aktívnym záujmom o osobnostný rozvoj. Kľúčové odkazy Križovatiek im poskytli nové pohľady na životné postoje, zmysel života, spoznanie pravdy a uskutočnenie osobnostnej zmeny. Križovatky sú zamerané na rozvoj osobnosti a ich cieľom je pomôcť účastníkom školenia plnohodnotne využívať vlastný potenciál. Aj tento kurz pomohol účastníkom pochopiť dôležitosť nielen svojho vzdelania, ale aj vzdelania svojich detí. Slávnostného odovzdávania certifikátov sa zúčastnili dvaja viceprezidenti U. S. Steel Košice, pani Elena Petrášková a pán Martin Pitorák. U účastníkov videli odhodlanie a motiváciu uplatniť získané poznatky aj v praktickom živote. Aktívnym prístupom k životu sú pre ostatných účastníkov programu Rovnosť príležitostí vzorom.

Výsledok: Kurz úspešne absolvovalo 33 účastníkov.

Ďakujeme za podporu: *Roma Education Fund, MČ Košice-Šaca, U. S. Steel Košice s.r.o., Veľvyslanectvu Holandského kráľovstva v SR, Veľvyslanectvu USA v SR, Veľvyslanectvu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska v SR*

Gabriel Csiszár je šesťročný chlapček. Keď prišiel do nášho predškolského klubu, bol dosť utiahnutý, veľmi slabo kreslil a bol tichučký. Po čase ožil, zlepšil sa vo všetkom, pekne rozpráva po slovensky. Veľmi rýchlo sa učí, zapamätá si hneď všetko, čo sa učíme. Komunitná sociálna pracovníčka Lenka Kováčová si dobre rozumie aj s jeho mamou. Je veľmi vďačná, že sa otvoril predškolský klub, kde sa môže malý Gabriel vzdelávať. Keď niečo nevedel, doma ho doučovali sestry, alebo mamka. Na zápise do prvého ročníka uspel, a preto ho zaradili priamo do prvého ročníka. Jeho mamka je na neho veľmi pyšná. Gabrielove sestry, ktoré sú už školáčky, tiež veľmi rady chodia do KC na krúžky. Ich mama je rada, že sa netúlajú, ale trávia čas zmysluplne. Obe majú svojich mentorov, ktorí im pomáhajú dosahovať lepšie výsledky v škole.

Rómsky súbor „Somnakune čercheňa" vedie Milan Čisár. Od začiatku spolu tvrdo pracovali a snažili sa dať zo seba to najlepšie. Najprv boli v súbore len dievčatá, ale po čase sa pridali aj chlapci. Bolo to pre súbor veľké plus, pretože sú výborní v tradičných „čapášoch" - mužský tanečný motív charakteristický rytmickým udieraním rúk na sáru a na stehno. Svoj talent prezentovali na rôznych vystúpeniach a súťažiach. Na mnohých z nich sa umiestnili na popredných miestach. Veľmi si želajú presadiť sa aj v očiach „nerómov". Stále sa učia nové tance a choreografie. Mnohí zo súboru majú plány pokračovať v štúdiu na umeleckej škole. Komunitní pracovníci im zdôrazňujú, aby nepoľavili v škole. Držíme im palce. Nech im to v živote vyjde!

V septembri 2011 sme po prvý krát zrealizovali „veľké" kultúrne podujatie s názvom **HLASY PRE ZAJTRAJŠOK.** 45 detí a mladých ľudí z rómskej osady v Moldave nad Bodvou a rómskej komunity v Košiciach-Šaci sa učili pod „taktovkou" známej českej speváčky Idy Kelarovej (a jej skupinou) a umelcov - ambasádorov Medzinárodnej nadácie Yehudi Menuhin. Pracovali spolu počas trojdňového umeleckého workshopu, kedy sa venovali najmä tancu, spevu a hudbe. Počas tohto víkendu sa prepojili kultúry z rôznych častí sveta. Záver workshopu vyvrcholil počas slávnostného vystúpenia v Dome umenia v Košiciach, ktorého sa zúčastnili predstavitelia Európskej komisie, Ministerstva kultúry SR, Mesta Košice a tiež aj široká verejnosť. Pre deti, ktoré nemajú veľa možností stretávať sa s uznávanými umelcami, a vôbec – s ľuďmi, ktorí by v nich podporili talent a inšpirovali ich k osobnému rozvoju, to bola výborná príležitosť na rozvoj talentu. Na tak prestížnom mieste a pred veľkým publikom dokázali, že poctivou prácou na sebe samých môžu určiť smer vlastných životov.

Výsledok: 45 detí z dvoch rómskych komunít vystúpilo spolu s 10 umelcami v košickom Dome umenia počas dvojhodinového programu pre 250 divákov.

Ďakujeme za podporu: *International Yehudi Menuhin Foudation, NESS KDC s.r.o., Mesto Moldava nad Bodvou, Mesto Košice, EHMK 2013, Ministerstvo kultúry SR, Európska komisia – Reprezentácia na SR, Štátna filharmónia Košice, Panorama Food Club*

„Myslím si, že týmto spôsobom je možné deťom otvoriť cestu von z osady," hovorí Ida Kelarová o projekte. Domnieva sa, že projekty, v rámci ktorých sa rómske deti prezentujú, posúvajú hranice ich myslenia a ukazujú im, že žiť sa dá aj inak. Podľa jej slov deti, ktoré sa zúčastnili workshopu v Košiacich, by už budúci rok mohli vycestovať do Švajčiarska, alebo iných krajín spolu s ďalšími deťmi, ktoré spolupracujú s Idou Kelarovou a jej skupinou. V Košiciach objavila mnoho talentov, ktoré si zaslúžia, aby sa s nimi ďalej pracovalo na vysokej úrovni.

Ďalším kultúrnym projektom bola v roku 2011 séria vystúpení **Divadla z chatrče.** Divadlo z chatrče vzniklo postupným formovaním skupinky nadšencov, ktorí navštevovali Dramatický klub v KC v Moldave nad Bodvou od roku 2009. Divadlo tvoria mladí ľudia z rómskej osady, ktorí uvideli naozajstnú divadelnú hru až po roku pôsobenia v Dramatickom klube. Divadlo začali hrať bez akýchkoľvek hereckých skúseností, avšak so skúsenosťami z reálneho života v osade. Ich vystúpenia odrážajú reálne problémy obyvateľov rómskych osád a vyvolávajú silné emócie. Cieľom Divadla z chatrče je sprostredkovať dôležitý odkaz o problémoch mladých ľudí žijúcich v sociálne vylúčenej osade, ktorí aj napriek silnej vôli a snahe nemajú veľa šancí vymaniť sa zo začarovaného kruhu chudoby. Prostredníctvom svojich hier si veľmi želajú odstraňovať predsudky pretrvávajúce v majoritnej spoločnosti.

Počas roka 2011 sa konali nasledovné vystúpenia:

Tri vystúpenia v Medickej záhrade pre základné školy a pre verejnosť
Pätnásť vystúpení v Centre divadla, literatúry a vzdelávania (Bratislava) pre základné a stredné školy v Bratislave
Vystúpenie na Luníku IX, pre základnú školu v Košiciach
Sedem vystúpení na ZŠ Hlboká, ZŠ Mudroňova, ZŠ Dr. M. Hodžu v Bratislave
Vystúpenie na Bilingválnom gymnáziu C.S. Lewisa, Bratislava
Vystúpenie na Bratislavskom kultúrnom lete s hudobným programom
Vystúpenie v Dome Európskej Únie, Bratislava
Vystúpenie na Úrade vlády SR, Bratislava
Vystúpenie na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny, Bratislava
Vystúpenie na pôde Prírodovedeckej fakulty, Univerzita Komenského, Bratislava
Vystúpenie v Pastoračnom centre Saleziánov, Vajnory, Bratislava
Vystúpenie na Evanjelickom gymnáziu J. A. Komenského, Košice
Vystúpenie v obci Hodejov, pre verejnosť
Vystúpenie v Moldave nad Bodvou, predstavenie pre školy

Po každom predstavení bola divákom ponúknutá možnosť klásť divadelníkom otázky a oboznámiť sa s prostredím, v ktorom žijú a s ich pohľadom na situáciu Rómov na Slovensku. Diskusie po každom z predstavení trvali jednu až dve hodiny. V rámci diskusií sa diváci pýtali na život v osade, spôsob bývania a často padali otázky týkajúce sa vybavenosti a infraštruktúry v osadách. Publikum malo tiež možnosť prezrieť si fotografie mladých rómskych fotografov, ktoré zobrazujú život v osade. Niektorí z divákov sa rozhodli podporiť Divadlo z chatrče a obyvateľov osady Budulovská v Moldave nad Bodvou aj materiálne, prostredníctvom zbierky šatstva a iných materiálnych potrieb na uľahčenie situácie v danej osade.

Výsledok: 36 vystúpení, spolu videlo vystúpenia Divadla z chatrče viac ako 1500 ľudí. Irma Horváthová, vedúca Divadla z chatrče získala za svoju prácu v roku 2011 prestížne ocenenie Gypsy Spirit v kategórii mimoškolské vzdelávacie aktivity zamerané na rómske deti a mládež.

Ďakujeme za podporu: *o.z. EQUITY, ktoré Divadlo z chatrče podporuje dlhodobo; Úradu vlády SR; Nadácii otvorenej spoločnosti – OSF; MČ Staré mesto Bratislava*

Komunitná sociálna pracovníčka Irma Horváthová, ktorá Divadlo z chatrče vedie hovorí: „Keď sme začali, boli to deti a mládež, ktorá nevedela ako prežiť každodennú bezútešnú rutinu v osade. Boli špinaví, záškoláci, nevychovaní a beznádejní.“ Dramatický klub a ľudia z komunitného centra im celkom zmenili ich režim. Začali sa venovať sebe, chodiť do školy. Teraz majú rešpekt voči sebe, ale čo je najdôležitejšie, naučili sa prejaviť úctu voči druhým ľuďom. Prvé mesiace boli ťažké. Aj sa natrápili, kým sa niečo naučili. Po čase Irma začala vnímať výsledky svojej práce. „Ich snaha niečo sa naučiť a dokázať majorite, že aj oni sú schopní niečo vytvoriť, bolo to najkrajšie, čo som mohla zažiť.“

Naša činnosť

Projekty v roku 2011

Aktivity pre migrantov

Sociálne služby pre migrantov - Evakuačné tranzitné stredisko Humenné: v roku 2009 sa ETP stalo Implementačným partnerom p re Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov na Slovensku (UNHCR). Spolupráca sa týkala projektu starostlivosti, sociálnej a zdravotnej starostlivosti o skupinu utečencov pod ochranou UNHCR. V rámci pilotného programu sme sa starali o 18 palestínskych rodín v celkovom počte 98 ľudí, ktorí posledné tri roky prežili v stanovom utečeneckom tábore v púšti v Iraku v blízkosti spojnice hraníc Iraku, Jordánska a Sýrie. Pobyt tejto skupiny ľudí bol na Slovensku dočasný, šesťmesačný, a bol akousi medzizastávkou na ceste do krajiny trvalého presídlenia rodín (USA).

Od mája 2011 sa UNHCR spoločne s ETP Slovensko venovalo novej skupine utečencov z Afganistanu – skupine ovdovelých žien, matiek s deťmi. Skupinu tvorilo spolu 46 ľudí. V Humennom strávili šesť mesiacov, počas ktorých sa postupne zoznamovali so životom v kultúre celkom odlišnej od svojej. Začiatkom zimy, v novembri 2011, sa za asistencie UNHCR presťahovali do svojho nového domova - USA.

V Evakuačnom tranzitnom stredisku pracovalo na projekte 14 pracovníkov: projekt koordinátor, štyria sociálni pracovníci, traja tlmočníci, učiteľka pre deti v predškolskom veku, všeobecný lekár pre dospelých, pediater, zdravotná sestra, lektori, administratívni pracovníci a externí spolupracovníci.

V decembri sme privítali novú skupinu štyridsiatich utečencov zo Somálska.

Výsledok: kompletná 24-hodinová starostlivosť o 86 utečencov počas ich tranzitného šesť-mesačného pobytu v Humennom.

Aktivity pre klientov a ich deti boli prispôsobené ich aktuálnym potrebám:

- Výučba anglického jazyka: tri skupiny podľa znalostí
- Počítačové zručnosti
- Škôlko-škola pre najmenšie deti vo veku 2-10 rokov: zahŕňajúca aj výučbu anglického jazyka, čítanie, písanie, tvorivé činnosti, športové hry, sociálne a spoločenské zručnosti
- Vyučovanie pre staršie deti: okrem angličtiny a počítačových zručností sme vyučovali matematiku, geografiu, históriu a kultúrnu orientáciu zameranú na krajinu ich budúceho domova
- Sociálna a kultúrna orientácia pre dospelých: pri tomto kurze sme spolupracovali aj s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu IOM, ktorá zabezpečila základnú kultúrnu orientáciu. ETP Slovensko sa špecificky

zameralo na spoznávanie USA a západných krajín – história, geografia, hodnoty, vzdelávací systém, slávne miesta, slávne osobnosti – vrátane imigrantov, právny systém, doprava, nákupy. Každá rodina sa mohla bližšie zoznámiť s konkrétnym mestom, kam mala byť presťahovaná.

- Križovatky: Naše klientky a klienti neboli nikdy na väčšej životnej „križovatke" ako práve teraz. Veľmi ocenili 8-dňový kurz pod vedením americkej lektorky Vicki Ball, zameraný na rozvoj osobnosti, pozitívne myslenie, uvedomenie si vlastných silných stránok a zmyslu svojho života.
- Tvorivé dielne: boli určené všetkým vekovým skupinám a počas šiestich mesiacov stihli naozaj veľké množstvo rôznych kreatívnych činností: maľovanie, kurz kreslenia, výroba ozdôb na okná, výroba bábok a bábik, pestovanie kvetín, šitie, háčkovanie, vyšívanie, varenie a pečenie (afganské, iránske, americké a slovenské jedlá), výroba koktailov, folklórny tanec, výroba mapy USA, výroba magnetiek a mnoho ďalších.
- Výlety a voľnočasové aktivity: tieto aktivity boli prirodzene veľmi obľúbené, keďže naši klienti mohli navštíviť miesta, ktoré nepoznali a mohli robiť úplne nové veci. Aj prostredníctvom nich spoznali Slovensko, nový a iný svet, než na aký boli doteraz zvyknutí. Uskutočnilo sa množstvo výletov na slovenské hrady, do jaskýň, ZOO, planetária. Chodili sme za kultúrou do divadla, na koncerty, do múzeí, 3D kina. Navštívili sme aj veľké nákupné centrá v Košiciach, Prešove a Michalovciach.
- Komunitný život, osobné rozhovory a voľný čas: tieto neformálne a mnohokrát neplánované činnosti majú pre našich klientov obrovský význam. Naši zamestnanci, alebo zamestnanci UHNCR, či Migračného úradu často krát sedeli pri šálke čaju alebo kávy a rozoberali radosti či starosti klientov. Osobné vzťahy a priateľská atmosféra je nevyhnutná pre vnútornú pohodu klientov v ich ťažkej životnej situácii. Oslavovali sme spoločne aj rôzne sviatky (Medzinárodný deň utečencov, Deň matiek a Deň otcov, rôzne afganské sviatky, narodeniny, ...). Niektoré z našich klientok sa zúčastnili besied so slovenskými školákmi na tému utečenectva. Počas pobytu sa vyskytli aj osobné konflikty, ktoré sme prostredníctvom osobných rozhovorov a vhodného prístupu pracovníkov v tábore vyriešili.

Okrem týchto aktivít sme v ETC Humenné poskytovali dennú zdravotnú a psychologickú starostlivosť. Po príchode museli všetci absolvovať potrebné vyšetrenia a zostať v karanténe pokým neboli známe výsledky vyšetrení a testov.

Materiálna pomoc:

- ubytovanie a celodenná strava (Migračný úrad)
- hygienické balíčky každý mesiac (Migračný úrad)
- cestovné tašky a kufre (IOM a ETP Slovensko)
- oblečenie, obuv, výživové doplnky a základné potraviny mimo stravy, ktorú dostávajú v jedálni – ovocie, cukor, čaj, káva, mlieko pre dojčatá aj dospelých, voda (ETP Slovensko)
- detské kočíky, športové vybavenie, spoločenské hry, koberce a záclony, vybavenie miestnosti pre škôlku, stolnotenisový stôl, stolný futbal a šípky, školské a písacie potreby (ETP Slovensko)
- 4 počítače, televízor, DVD prehrávač (UNHCR)
- oblečenie a veci zo zbierok (Slovenská humanitná rada, UNHCR a ďalší donori)

Ďakujeme za podporu: *Migračnému úrad Ministerstva vnútra SR, UNHCR, Medzinárodnej organizácii pre migráciu - IOM,*

Keď klientky pôvodom z Afganistanu odchádzali zo Slovenska boli úplne iné ako keď sem prišli. Vtedy boli plné strachu, obáv o svoju budúcnosť, plné tráum, ktoré zažili a nejasných očakávaní od hostiteľskej krajiny, ktorou sme sa na šesť mesiacov stali. Osobný prístup, akceptácia a každodenná láskavá starostlivosť im však pomohli prekonať nepohodu a zmenili ich postoj a správanie. Niektoré ženy zažili po prvý krát v živote rovnoprávnosť v zaobchádzaní. Jaroslav Kušev – projektový koordinátor, by sa rád podelil o slová jednej z dospelých žien. Vyslovila ich na oslavách Medzinárodného dňa utečencov: „Ďakujem vám všetkým za radosť, ktorú ste priniesli do našich sŕdc. Som utečenkyňou už 32 rokov a za celý ten čas som nezažila toľko radosti, koľko jej zažívam dnes. Ďakujem veľmi pekne."

UNHCR
The UN Refugee Agency

Ministerstvo vnútra
Slovenskej republiky

IOM International Organization for Migration

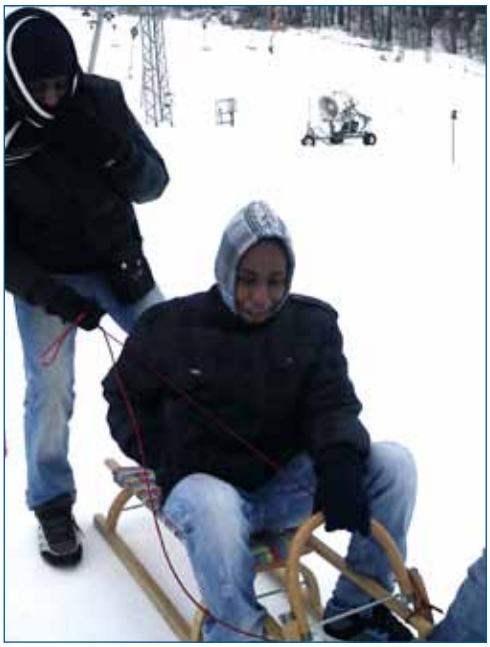

ASAP III.: cieľovou skupinou projektu sú cudzinci s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou (osoby, ktorým nebol udelený azyl, ale sú vážne dôvody domnievať sa, že v prípade návratu do krajiny pôvodu, by boli vystavení reálnej hrozbe vážneho bezprávia). Utečenci pochádzajú z krajín ako Somálsko, Afganistan, Irán, Kuba, Kongo, ale aj Ukrajina a Rusko. 1. januára 2011 sme sa stali lokálnym partnerom Slovenskej humanitnej rady, ktorá tento projekt koordinuje na národnej úrovni. V rámci východného a stredného Slovenska poskytujeme komplexné služby, ktorých cieľom je našich klientov jazykovo, ekonomicky a kultúrno-spoločensky integrovať. Projekt ASAP III. bude pokračovať až do konca roka 2012.

V priebehu roka 2011 sa v Košiciach zdržiavalo 24 azylantov a 75 osôb s poskytnutou doplnkovou ochranou. Na strednom Slovensku, v Lučenci, sú našimi klientmi 13 azylanti.

V rámci poskytovaného poradenstva sa naše pracovníčky Beáta Kopal a Linda Szitásová venovali najmä:

- poskytovaniu asistencie pri riešení bytovej otázky
- nákupu a distribúcii materiálnej a finančnej pomoci
- pomoci pri hľadaní zamestnania
- zabezpečeniu výučby slovenského jazyka
- asistencii pri vybavovaní dokladov, komunikácii s úradmi
- asistencii pri lekárskych ošetreniach
- tlmočeniu
- právnemu poradenstvu
- psychologickému poradenstvu
- poradenstvu týkajúceho sa štúdia a ďalšieho vzdelávania (školy rôzneho druhu, rekvalifikačné kurzy)
- organizácii voľnočasových aktivít (výlety na kúpalisko, na Aničku – minigolf a pod.)

10 klientov absolvovalo v októbri 2011 aj školenie Križovatky.

Ďakujeme za podporu: *Európskemu fondu pre utečencov - Solidarita pri riadení migračných tokov, Migračnému úrad Ministerstva vnútra SR, Slovenskej humanitnej rade, individuálnym darcom*

- Odporúčame, aby v každej obci so segregovanou alebo separovanou komunitou bolo prevádzkované komunitné centrum (KC). Štát by mal z národnej úrovne podporiť vznik KC, a prostredníctvom samospráv sa podieľať na financovaní KC.

Činnosť KC by sa mala zameriavať najmä na:

1. Predškolskú výchovu. Odporúčame uzákoniť tri roky povinnej dochádzky v predškolskom zariadení/klube pre deti z MRK. Výrazne by to posilnilo ich úspešný štart na základnej škole.
2. Mimoškolské aktivity pre tínedžerov. Mladí ľudia sú v tomto veku formovateľní a prostredníctvom činností, ktoré ich bavia a zároveň rozvíjajú, sa dá dosiahnuť badateľná zmena. Majú silný preventívny charakter (závislostí rôzneho typu).
3. Peer-to-peer programy. Rozšíriť okruh aktívnych mladých ľudí, ktorým záleží na vzdelaní a živote v komunite. Posilňuje sa tým ich občianska participácia a práca v prospech komunity, slúžia ako inšpirácia pre ostatných, „dobré vzory" a prirodzení lídri. Zároveň si oni sami rozvíjajú svoje zručnosti – práca s ľuďmi, organizačné schopnosti, komunikačné zručnosti a iné, ktoré môžu využiť pri hľadaní zamestnania.
4. Vzdelávanie žien – mladých matiek, ktoré si pre skoré materstvo nestihli dokončiť základnú, príp. strednú školu. Podporiť ich formou prevádzky predškolského klubu v KC, ktorý bude navštevovať dieťa. Počas tohto času budú ženy - matky v škole, kde budú mať šancu dokončiť si základnú školu, alebo sa vyučiť remeslo. Pridelený mentor by ich v ich príprave do školy podporoval. „Ak vzdeláme ženy, vzdeláme celú komunitu". Na dokončenie vzdelania je samozrejme potrebné motivovať aj chlapcov.
5. Finančné vzdelávanie, ktoré eliminuje veľmi negatívne vplyvy úžery v marginalizovaných rómskych komunitách. Finančné vzdelávanie by malo byť podporené sporiacimi alebo neziskovými mikropôžičkovými projektmi, aby klienti mali príležitosť to, čo sa naučia, aj uplatniť v praxi.
6. Programy bývania zamerané na zlepšenie podmienok bývania. Je nevyhnutné, aby na akomkoľvek projekte bývania bola pre klientov stanovená podmienka aktívnej účasti na stavebných prácach.

- Pri implementácii programov zameraných na rómsku problematiku je nevyhnutné zachovať **kontinuitu vo financovaní.** To, čo sa za dva roky poctivej dennodennej práce vybuduje, sa stratí za šesť mesiacov nečinnosti, klienti spadnú späť do bludného kruhu. Najmä projekty, koordinované z národnej úrovne by mali na seba časovo nadväzovať.
- **Pozitívne príklady šíriť prostredníctvom médií.** V čo najväčšej miere prezentovať príklady dobrej praxe, pozitívne vzory. Je potrebné eliminovať predsudky a postoj verejnosti, ktorý sa čoraz viac radikalizuje.
- Štát by sa mal usilovať o **implementáciu v praxi odskúšaných a úspešných projekto**v realizovaných tretím sektorom a zahrnúť ich do konkrétnych národných stratégií.
- Štát by mal na lokálnej úrovni poskytnúť možnosť zamestnania v programe **„aktivačných prác" všetkým záujemcom o ne.** Súčasný systém pokrýva len časť ľudí, zo všetkých tých, ktorí majú skutočný záujem pracovať. Práce odporúčame cieliť v prospech celej komunity alebo obce: práce na protipovodňových opatreniach, pomocné stavebné práce pre obec, čistenie okolia a verejných priestranstiev, likvidácia čiernych skládok, pomocní terénni sociálni pracovníci, pomocní asistenti lekárov, učiteľov, pomocné policajné hliadky atď. **Prácou je možné výrazne podporiť zásluhovosť poskytovania sociálnych dávok.**
- Zmena legislatívy tak, aby sa aj ľudia z marginalizovaných komunít **mali možnosť uchádzať o pôžičku zo Štátneho fondu rozvoja bývania.** V súčasnosti títo ľudia nespĺňajú prísne kritéria ŠFRB.
- Štát by mal **zjednodušiť proces legalizácie pozemkov.** Vo veľkej miere by to riešilo problémy s čiernymi stavbami.

Naši Donori a Partneri

Tím ETP Slovensko a klienti ďakujú všetkým partnerom a podporovateľom, bez ktorých by sa naše aktivity nemohli realizovať v potrebnom rozsahu:

aha! Process, Inc. Texas, USA
Centrum pre výskum etnicity a kultúry
Cirkev Ježiša Krista Svätých Neskorších Dní
Dovetail Consulting, Colorado, USA
Európsky fond pre utečencov - Solidarita pri riadení migračných tokov
EQUITY, o.z.
Habitat for Humanity International
Finančný mechanizmus EHP, Nórsky finančný mechanizmus a štátny rozpočet SR
Inštitút otvorenej spoločnosti (Open Society Institute)
International Yehudi Menuhin Foudation
IOM - Medzinárodná organizácia pre migráciu
Košice 2013 – Európske hlavné mesto kultúry
Migračný úrad SR
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
Ministerstvo kultúry SR
Nadácia Friedrich Ebert
Nadácia Otvorenej Spoločnosti – OSF
NESS KDC, s.r.o.
Roma Education Fund
Rómska tlačová agentúra
Slovenská humanitná rada
Veľvyslanectvo USA v SR
Veľvyslanectvo Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska v SR
Veľvyslanectvo Holandského kráľovstva v SR
UNHCR – Úrad vysokého komisára pre utečencov na Slovensku
UNDP GEF - United Nations Development Program - Global Environmental Facility
Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa
Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice
U. S. Steel Košice, s.r.o.

Mesto Bratislava – MČ Staré mesto
Mesto Detva
Mesto Moldava nad Bodvou
Mesto Košice a MČ Košice-Šaca
Mesto Sabinov
Mesto Spišské Podhradie
Mesto Stará Ľubovňa
Mesto Stopkov
Mesto Žiar nad Hronom
Obec Čakov
Obec Číž
Obec Hodejov
Obec Jablonov
Obec Jesenské
Obec Ochtiná
Obec Nálepkovo
Obec Nitra nad Ipľom
Obec Ostrovany
Obec Rudňany
Obec Šimonovce
Obec Veľký Blh

U. S. STEEL KOŠICE, S.R.O.

Chýbajúca kvalifikácia bola na príčine takmer 100-percentnej nezamestnanosti Rómov v Košiciach-Šaci. Myšlienka ponúknuť prácu ako nástroj na zmiernenie viacerých problémov v rómskej osade, sa postupne pretavila do projektu Rovnosť príležitostí. Spoločnosť U. S. Steel Košice sa rozhodla podporiť riešenie dlhodobo problémovej situácie ľudí bez práce s cieľom znížiť nezamestnanosť v regióne a zvýšiť životnú úroveň.

Pomáhame tým, ktorí chcú pracovať a zmeniť svoj spôsob života, podporujú vzdelávanie svojich detí a sami majú záujem zvyšovať svoju kvalifikáciu. Do projektu Rovnosť príležitostí sú zapojení iba tí, ktorých deti chodia pravidelne do školy.

Firma v rámci viacerých projektov motivuje rómske deti ukončiť ZŠ a pokračovať v štúdiu na odborných technických školách, napr. Strednej odbornej škole v Košiciach - Šaci, ktorá má hutnícke zameranie. Práve deti a mládež sú skupinou, ktorú možno pozitívne posúvať vpred a formovať v nej zmysel pre zodpovednosť a vzdelanie.

Keďže zámer komunitných programov spoločnosti U. S. Steel Košice je veľmi podobný cieľom ETP Slovensko, úzko na aktivitách spolupracujeme.

Ing. Ján Bača
Riaditeľ pre vonkajšie vzťahy U. S. Steel Košice, s.r.o.

NESS KDC, S.R.O.

Aktívny prístup k spoločenskej zodpovednosti je významnou súčasťou internej politiky spoločnosti NESS KDC. Sme podporovateľom benefičných a charitatívnych aktivít a vedieme zamestnancov k dobrovoľníckej činnosti. Žijeme v skomercializovanej dobe. Sme plní predsudkov. Žijeme vlastné životy a len veľmi povrchne vnímame to, čo sa deje okolo nás. Ale zmeniť to môžeme iba my. Aj preto sme sa rozhodli ísť priamou cestou – s odvahou podporiť aj náročné témy a znevýhodnené sociálne skupiny, medzi ktoré patria aj ľudia bez domova či talentované rómske deti. Chceme im pomôcť odraziť sa od dna a „vyletieť".

Andrea Bilá

Operations Manager, Ness Software Product Labs
Ness KDC, s.r.o.

Napísali o nás

Na boku môže byť na ukážku zopár sceenshotov z konkrétnych webiek s logami a kúskom článku o nás – nejako vkusne graficky urobené.

aktualne.sk, 28.3.2011: Jurzyca bude navracať do škôl sociálne vylúčené deti
http://aktualne.atlas.sk/jurzyca-bude-navracat-do-skol-socialne-vylucene-deti/slovensko/spolocnost/

.tyzden.sk, 7.4.2011: Od kolísky po hrob
http://www.tyzden.sk/reportaze-tyzdna/od-kolisky-po-hrob.html

Z tohto môže byť screenshot

tasr.sk, 8.4.2012: Na MPSVR si pripomenuli Medzinárodný deň Rómov predstavením Divadla z chatrče
http://www.etp.sk/na-mpsvr-si-pripomenuli-medzinarodny-den-romov-predstavenim-divadla-z-chatrce/

.tyzden.sk, 11.4.2011: Čo môžeme urobiť pre Rómov?
http://www.tyzden.sk/vecery-tyzdna/mosty-z-chudoby.html

.tyzden.sk, 14.4.2011: Ako nám zomrel kamarát
http://www.tyzden.sk/reportaze-tyzdna/ako-nam-zomrel-kamarat.html

ukinslovakia.fco.gov.uk, 10.5.2011: Otvorenie komunitného centra v Mestskej časti Košice-Šaca

The Slovak Spectator 26.5.2011: EU conference on Roma integration held in Košice
http://spectator.sme.sk/articles/view/42775/10/eu_conference_on_roma_integration_held_in_kosice.html

Bratislava.sme.sk, 31.5.2011: Medická záhrada ožije divadlom rómskych detí
http://bratislava.sme.sk/c/5917040/medicka-zahrada-ozije-divadlom-romskych-deti.html

gypsyspirit.eu, 27.5.201: Vítazi Gypsy Spirit už majú svoje srdcia
http://www.gypsyspirit.eu/sk/aktuality/40-vitazi-gypsy-spirit-uz-maju-svoje-srdcia

staremesto.sk, 2.6.2012: Výstava fotografií mladých talentov z rómskych osád na strednom a východnom Slovensku a vystúpenia Divadla z chatrče
http://www.staremesto.sk/sk/news/view/vystava-fotografii-mladych-talentov-z-romskych-osad-na-strednom-a-vychodnom-slovensku-a-vystupenia-divadla-z-chatrce-v-bratislave?sessid2b4f0b11d-ea2f7ae4bfff49b6307d50f=327df802a36d416898d8a0f3833e64fc

spots.sk, 8.6.2011: Príbeh Rómov na Slovensku v Kulturparku
http://www.spots.sk/pribeh-romov-na-slovensku-v-kulturparku/

Správy STV, 3.8.2011: Do Bratislavy prišlo Divadlo z chatrče
http://www.stv.sk/online/archiv/spravy-stv?date=2011-08-03&id=46032#1389

Z tohto môže byť screenshot

Rádio Regina, 7.9.2011: V relácii Stretnutia záznam z koncertu Hlasy pre zajtrajšok a rozhovory
http://www.etp.sk/radio-regina/459-stretnutia-20-00/

Korzár.sme.sk, 9.9.2011: Dom umenia ožil talentom mladých Rómov
http://kosice.korzar.sme.sk/c/6047664/dom-umenia-ozil-talentom-mladych-romov.html

Rómsky magazín STV, 19.9.2011: Reportáž z koncertu Hlasy pre zajtrajšok
http://www.stv.sk/online/archiv/romsky-magazin/?date=2011-09-19&id=46350

Rómska tlačová agentúra, 5.12.2011: V Moldave stavajú domy pre rodiny, ktoré stratili strechu nad hlavou pri požiari, s minimálnymi nákladmi

http://www.mecem.sk/rpa/?id=housing&lang=slovak&show=21710

Rómska tlačová agentúra, 20.12.2011: V Moldave odovzdajú domčeky za menej ako 4,000 eur každý, vláda plánuje stavať za viac ako 50 000 eur jeden
http://www.mecem.sk/rpa/?id=housing&lang=slovak&show=21760

Korzár.sme.sk, 22.12.2011: Z chatrče sa Rómovia dostali prácou
http://kosice.korzar.sme.sk/c/6191362/z-chatrce-sa-romovia-dostali-pracou.html

Správy STV, 27.12.2011: Odovzdávanie bytov v Moldave nad Bodvou
http://www.stv.sk/online/archiv/spravy-stv?date=2011-12-27&id=47445#662

FINANČNÁ SPRÁVA

Výkaz ziskov a strát	2011		
Výnosy	Nepodliehajúce dani	Podliehajúce dani	Spolu
Tržby za poskytnuté služby	481,00 €	3 161,00 €	3 642,00 €
Prijaté príspevky	754 866,00 €		754 866,00 €
Ostatné výnosy	352,00 €		352,00 €
Spolu	**755 699,00 €**	**3 161,00 €**	**758 860,00 €**
Náklady			
Spotreba materiálu a energie	90 733,00 €	297,00 €	91 030,00 €
Služby	393 950,00 €	3 297,00 €	397 247,00 €
Osobné náklady	235 958,00 €		235 958,00 €
Dane a poplatky	1 267,00 €		1 267,00 €
Odpisy	477,00 €		477,00 €
Ostatné náklady	33 172,00 €		33 172,00 €
Spolu	**755 557,00 €**	**3 594,00 €**	**759 151,00 €**
Hospodársky výsledok	**142,00 €**	**-433,00 €**	**-291,00 €**

SÚVAHA	2011
Aktíva	
Hmotný investičný majetok	167 427,00 €
Odpisy	78 895,00 €
Finančný majetok hotovosť	10 945,00 €
Finančný majetok bankové účty	165 258,00 €
Pohľadávky, preddavky	277 992,00 €
Prechodné účty	0,00 €
Spolu	**700 517,00 €**
Pasíva	
Základné imanie	33 493,00 €
Fondy organizácie	199,16 €
Výsledok hospodárenia	72 059,00 €
Záväzky	54 295,00 €
Prechodné účty	510 892,00 €
Spolu	**670 938,16 €**

Granty a príspevky 2011			
Granty	**EUR**	**Ostatné finančné príspevky**	**EUR**
Finančný mechanizmus EEA a Nórsky finančný mechanizmus	199 684,33 €	Ministerstvo vnútra SR	233 999,00 €
Habitat for Humanity International	4 920,00 €	Nadácia U. S. Steel	10 000,00 €
Nadácia otvorenej spoločnosti - OSF	1 350,00 €	MPSVaR SR	720,00 €
UNHCR	144 710,00 €	Mesto Košice	300,00 €
UNDP	30 742,70 €	NESS KDC	1 500,00 €
Veľvyslanectvo Veľkej Británie a sev. Írska	5 770,00 €	CVEK	1 000,00 €
Rada Európy	16 908,80 €	Úrad vlády SR	1 264,43 €
Rómsky vzdelávací fond	26 767,79 €	Príspevky fyzických osôb	1 479,00 €
Veľvyslanectvo USA na Slovensku	6 588,45 €	Nadácia deti Slovenska	1 534,20 €
Veľvyslanectvo Holandského kráľovstva	1 200,00 €		
Spolu			**690 438,70 €**

SPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDÍTORA

Štatutárnemu orgánu združenia ETP Slovensko

Správa k účtovnej závierke.

Uskutočnila som audit priloženej účtovnej závierky združenia ETP Slovensko , ktorá obsahuje súvahu k 31. decembru 2011, výkaz ziskov a strát za rok končiaci k uvedenému dátumu a poznámky, ktoré obsahujú prehľad významných účtovných zásad a účtovných metód a ďalšie vysvetľujúce informácie.

Zodpovednosť štatutárneho orgánu za účtovnú závierku

Štatutárny orgán je zodpovedný za zostavenie tejto účtovnej závierky, ktorá poskytuje pravdivý a verný obraz v súlade so zákonom o účtovníctve č. 431/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve") a za interné kontroly, ktoré štatutárny orgán považuje za potrebné pre zostavenie účtovnej závierky, ktorá neobsahuje významné nesprávnosti, či už v dôsledku podvodu alebo chyby.

Zodpovednosť audítora

Mojou zodpovednosťou je vyjadriť stanovisko k tejto účtovnej závierke na základe môjho auditu. Audit som vykonala v súlade s medzinárodnými audítorskými štandardmi. Podľa týchto štandardov mám dodržiavať etické požiadavky, naplánovať a vykonať audit tak, aby som získal primerané uistenie, že účtovná závierka neobsahuje významné nesprávnosti.

Súčasťou auditu je uskutočnenie postupov na získanie audítorských dôkazov o sumách a údajoch vykázaných v účtovnej závierke. Zvolené postupy závisia od úsudku audítora, vrátane posúdenia rizík významnej nesprávnosti v účtovnej závierke, či už v dôsledku podvodu alebo chyby. Pri posudzovaní tohto rizika audítor berie do úvahy interné kontroly relevantné na zostavenie účtovnej závierky účtovnej jednotky, ktorá poskytuje pravdivý a verný obraz, aby mohol navrhnúť audítorské postupy vhodné za daných okolností, nie však na účely vyjadrenia stanoviska k účinnosti interných kontrol účtovnej jednotky. Audit ďalej zahŕňa vyhodnotenie vhodnosti použitých účtovných zásad a účtovných metód ako aj primeranosti účtovných odhadov, ktoré urobil štatutárny orgán, ako aj vyhodnotenie celkovej prezentácie účtovnej závierky. Som presvedčená, že audítorské dôkazy, ktoré som získala, poskytujú dostatočný a vhodný základ pre moje audítorské stanovisko.

Stanovisko

Podľa môjho stanoviska, účtovná závierka poskytuje vo všetkých významných súvislostiach pravdivý a verný obraz finančnej situácie združenia ETP Slovensko k 31.decembru 2011 a výsledku jej hospodárenia za rok končiaci k uvedenému dátumu v súlade so zákonom o účtovníctve.

Ing, Eva Gazdová
Licencia SKAu č. 628

11. novembra 2012

Ždiarska 5, Košice

ETP SLOVENSKO - CENTRUM PRE UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ
Zemplínska 15/A
040 01 Košice, Slovensko
Tel/fax: +421 55 72 888 56-8
Web: www.etp.sk E-mail: etp@ke.etp.sk